

Maiksa ar peesubtischann
par pasti:

par gadu 1 rub. 60 kap.
" pufgadu 85 "

Maiksa bes peesubtischannas
Rihgā:

par gadu 1 rub. — 1ap.
" pufgadu 55 "
" 3 mehnechi 30 "

Mahj. w. teel isdohts fest-
deenahm no p. 12 fahloht.

Mahjas weesis.

Ernst Plates, Mahjas weesa ihpafschneeks un apgahdatajs.

Mahjas weesis isnaht ween reis pa nedetu.

Maiksa
par fludinajschann:

par weenas fleijas smaltu
rassu (Petit-) rindu, jeb
to weetu, lo tahda rinda
eeren, maiksa 10 kap.

Nedatzijs un efspeidzijs
Rihgā,

Ernst Plates hilschu- un
grahmatu- drukatamā pec
Pestera basnijas.

No. 50.

Sestdeena 13. Dezember

1875.

A h d i t a j s.

Saunafahs sinas.

Getfchemes sinas: No Rihgās; Many-patwehrsmas nama eeswehtischana. No Dleherbenes; Ubesinijas aka. No Skultes; fwehtu-deena. No Beswaines apgabala; tureenahs buhschana. No Balmeeras; tonzerte. No Widesemes; jauna stanzija. No Kurjemes; nelaimigi notikumi.

Ahrseemes sinas: No Franzijas; tureenahs partijas un senatoru wehleschana. No Londones; pretahwestneeku fapulze. No Rihnas; kauschu aifeschana us ahrseemehm.

Suta-maschina. Lomonosows. Naudas papihru-jena. Luhgshana. Sinas. Dahwanas preefch misiones.

Peelikumā: Meistera schahweens. Graudi un seedi.

Saunafahs sinas.

No Rihgās. Pawifam mihts laiks tagad atmetees; sneegs us eelahm nokufis, tā ka atkal ar rateem brauz. Skahde par labu zela laiku.

No Jelgawas. Scho treschdeenu un zetortdeenu „Latweeschu draugu beedriba“ notureja sawu fapulzi Jelgawā. Starp zitahm leetahm tika ari pahrspreests pahrskohlas grahmatahm un ortograsiju.

No Tritates. Ar uguns grehkeem muhsu draudse schini rudeni beesi ween tikuse peemelleta. Par dascheem ari jaw esmu sawā laikā „Mahj. weesi“ sinojis. — Bet weenu wehl gribu peemineht, kas Septempera mehneft Lubeneeschōs gadijahs. Tur nodega Kalna Lihbeefcha faimmeekam rija. Uguns zehlufehš zaur to, ka fers gahschohht eekritis krahfnš-bedrē, tur wehl buhs bijufchas kahdas pagalites ar uguni, kas tuhlin faharsufchu feru ahtri jo ahtri eededsinajufchas. — Saimneeka tehws, uguni nomiht gribedams, eelehziš krahfnš-bedrē, zaur lo lohti kahjas apdedsinajees: bet nu gan atkal, zaur Deewa schehlastibu un daktera ruhpihu ahrsteschanu, jaw tik tahl atspirds, ka war staigahht. — Mihli „Mahj. weesa“ lasitaji! Waj newaijadsetu rijas-krahfnis wakarōs tik laiku aisturinahht, ka winas war pilnigi isluretees un pehdiga pagalite isfwehloht un nodsiht, lihds kamehr rihtōs kult zelahs, — un waj nederetu krahfnš-bedrei katru reis leelo rekfli jeb kaut lo zitu preefch ta derigu wirsū usliht, lai fers, flitti gahschotees, nedabu krahfnš-bedrē eefschā eekrist? — Man schkeet, ka zaur to tiktu dascha laba fshahde un nelaimē nowehrsta, dascha laba rija no uguns-pohsta pasargata. — Tapehž, lai nekawejamees to dariht, kas darams!

Fr. Mühlerberg.

No Berlīnes. Wahzijas trohna mantineeks preefch kahda laika esohht fazijis: winfch gan sinoht, ka pehž walstis usplaufschanas nahloht laiks, tur usplaukums fahloht masnatees,

bet ja schahda masinajschanahs reis Wahzija buhtu manama, tad winfch, tik lihds tā waldbas grohschas sawās rohkās dabujis, buhschoht ar wiseem spehkeem tam preti strahdaht. Tas nu gan prohtams, ka schahda usplaukuma masinajschanahs tikai tahli nahlamibā waretu rastees un schim brihscham pahrs to naw lo baiditees, lai gan tagadeja apstiprinajschana politikas darijchana Wahzijas politikas wihtreem naw pa prahtam. Gan nekahdas fadurjchana un schkelschana naw bijufchas starp walstis fapulzi un waldbu, tad tomehr nepatifschana, pat fa-ihgshana radufchš pret fapulzes darbēem, tā ka fapulzes beigshanu daschš newar ne fagaidiht. Ziti ari spreesch, ka Wahzijas walstis fapulze tapehž sawās spreeschanaš bijufe tahda meeriga, ka baidijufchš pahrs Ciropas meeru, kas zaur Herzegowineeschu dumpi Turzija buhtu warejis tikt trauzehts, un tatschu par Ciropas meeru schim brihscham nemas naw lo baiditees, jo tas zaur treju keisaru walstu saweenofchanohs ir deesgan apdrohschinahhts.

No Turzijas. Isgahjufchā numurā (telegrafa-sinas) pasi-nojam sultana pasludinajumu (fermanu) pahrs jauneem waldischanas pahrgrohsijumeem. Scho pasludinajumu nehmufchš kahda Wahzu ahrseemes awise („National-Zeitung“) pahrspreest un fahf sawu pahrspreedumu ar schahdeem wahrdeem: „Pehž ilgās fagatawofchanaš, apflehptas buhschanaš un darbu apfoholidamas rihkofchanaš beidsiht Turku waldbu ir islaidufe weenu fermanu, kas, tā rahdahs, lai atjaunotu Turku walstibu un tai eewestu Ciropas brihwprahtigo waldischanaš garu. Un tatschu schis dauds laba apfoholidamais pasludinajums Ciropā mas ustizibas atrohu un katrs fajuht, ar kahdu nodohmu tas rakstihht, prohti kristiteem Ciropā eestahstihht, ka Turku waldbu nu griboht pilnigi tairni pret saweem kristigeem pawalstneekēem isturetees. Bet Ciropeschu Turku waldbu deesgan pasihst un deesgan labi sin, zil mas winas jaukahm apfohlishchanahm war tizeht.“ To nu wispahri fazijufe mineta awise nehmahs fermanu paschu jo sibkati pahrspreest, un tad sawa spreeduma beigās fala: „Waj Ciropas walstis lufchēs tikai ar schahdahm jaukahm apfohlishchanahm apmeerinatees? To netizam. Kā jaw eepreefchu bija paredsams, tā ari notika, prohti Turku sultana ne-aprohbeschota waldischanaš wara paleef tā bijufe, un kamehr ta neteef aprohbeschota, kamehr nekahda kreetna pahrgrohsischanaš Turzija naw gaidama. Midat Pascha, pahrs kuru isgahjufchā numurā sinojam, ari esohht to padohmu isfazijis, ka sultana ne-aprohbeschota waldischanaš wara buhtu ja-aprohbescho.

Gefchjemes sinas.

No Nihgas. Zgahjuſchu feſtdeenu tai 6tä Dezerberi pullſten diwpadſmitös tika Eichenheimē eefwehtibts „Nany-patwehrſmas“ („Nannyaſyl“) jaunais bahrinu nams, kura teef uſaemti maſi behrnini ſihdoni. Kahds Nihgas kungs dahwinajis preeſch tam leelu naudas ſumu, par kuru tad minetais nams tizis uſbuhwehts. Gefwehtſchanaſ deenā jaunais patwehrſmas nams bija kohſchi iſpuſchlohts ar ſalumeem un ſarohgeem. Bee wahrteem weefi tika no tureenā audſekneem apſweizinati un lihdſ jauna nama ſahlei pawaditi, kur eefwehtſchana bija noturama. Uſ eefwehtſchanaſu bija abraukufchi augſti kungi iſ Nihgas. Kad weena dſeeſma bija nodſeedata, tad ſkohlotaſ Walliſa kungs ar ſwarigeem un ſirſnigeem wahrdeem nodewa „Nany-patwehrſmas“ jauno namu „beedribai pret ubagoſchanu“ un nama aſlehu ar ſwehtibas-wahrdeem paſneedſa mineta nama jaunam pahrwalditajam. Tad wezakaſ mahzitajſ Zentſch kungs notureja eefwehtſchanaſu, norahdidams uſ teem Mohſus wahrdeem (I. Mohſus grahmatā, 28, 17): „Ziſ ſwehta ir ſchi weeta, ſchē naw zits kā Deewa namē, un ſchē ir debefu wahrti.“ Behz eefwehtſchanaſ tika no behrneem nodſeedata dſeeſma. „Nany-patwehrſmas“ nama eefwehtſchanaſ paliks ilgi klahbtijufcheem weefeeem mihtā peeminā. Ziſ waijadſigs ſchahds patwehrſmas nams un zil labuma winſch atmetiſ, taſ gan katram prohtams.

No Dſehrbenes. Zgahjuſchā numurā ſinojam pahw tureenā „Zeribas beedribas“ ſpreedumeem. Ko pahw Zahnu-rudſeem ſpreedufchi, to jaw paſneedſam; tagad paſneegſim tohs zitſ ſpreedumus. Nu ſinoja Sprena mahjas rentineekſ Baumanis par tā ſaukto „Abefinijas aku“. Winſch tahdu aku Nihgā pirzees un uſ iſmehginaſchanu mahjās pahrwedis. Domehr welti; kā newarejis tā newarejis ne ſawā ne ari weena un ohtra nahburga ſehtā ar to uhdeni ſemes klehpijam iſwilt. Ar minetu aku tika tur warohht uhdeni augſchā uſpumpcht, kur winſch ſemē kreetnā wairumā atrohdotees, un ir pat tur rohdotees daudſ un daſchlahrt kawelki zaur feeta peekepeſchanu, truhbu maitaſchanohs u. t. pr. — Winſch efoht tagad nodohmajis augſchpuſ mahjas, plawas dohbulā, diſki raft un tad no tureenā zaur truhbahu, feeteem un ankeneem uhdeni kchki un katlā laiſt, jo akas-weetas kā newarohht tā newarohht atraſt. Karſto uhdeni winſch jaw tagad laiſchoht iſ kchka zaur truhbahu ſtakōs un kchtiſ. Behz tam tika runā un apſpreeſchanā nemta ſirgu baroſchana. Zautahſt bija: „Kā ir darba-ſirgi barojami, waj ar feenu un auſahm — jeb ar feenu un mihtu-uhdeni?“ Schai leetā katram bija peedſiwojumi un panahkumi, tadchl tika jo dſihwi ſpreeſts. Dohmas un padohmi ſchkihraſ. Katrai baroſchanaſi radahſ ſawi draugi un aiſtawetaji. Domehr ta leelala data — un tē peedereja wiſi maſakee ſemturi — palika pee ta, ka darbaſirgus ar feenu un auſahm ween barohht — efoht ne-eſpehjamſ; iſnahkcht pahraſi dahrgi; jo darba-ſirgſ newarohht nekahdi ar til ween auſahm iſtikt, kā tā ſauktaſ ſtalaſſirgſ. Schejeenes ſirgi jaw efoht no ſeneem laiſeem waſarā ar ſatu, ſulainu ſahli un ſemā ar feenu un mihtu-uhdeni tā eeraduſchees, ka wini tā ſakohht beſ ta nemaſ newarohht wairſ iſtikt. Pa ſtarpahm, ſinams, efoht ari auſas ſneedſamaſ. Tahdā wiſhē prahtigi un kahrtigi audſehts, kohptſ un barohhtſ ſirgſ

nedariſchoht wiſ neweenā weekā ſawam maſiſ tehſam kauna. Behz tam greeſa dr. ſk. G. ſapulzeto wehribu uſ weena un ohtra darbina iſdariſchanu labdarigā ſinā paſchu draudſē. Beidſohht tika noſpreeſts, ſchahdu ſapulzi katra mehneſcha pirmajā trefchdeenā notureht. Zaur to tad ſapulzeſchanaſ-deena katram beedribas lohzeſtam alaſch ſinama. Tā tad 17. ſapulze ſemklohpibas ſinā tilſ notureta 3ſchā Dezerberi.

No Skultes. Pahra gaduſ atpakal, — kā Skulteeſchi teiz, wehl Widſemē dſihwodams, — dſirdeju laudis Skulti un wehl daſchu labu Widſemes juhrmalas-aggabalu, par tumſcho kaktu dehwejam. Zauſchi waj nejaufchi Kahgereekſ tapu. (Tā dſimtee Skulteeſchi eenahzejuſ ſauz). Schē buhdams, lihdſ ar mihteem Skulteeſcheem, preekuſ un behdas bandiſis, newaru rint, teem par gohdu pahra wahrdinuſ neraſtijiſ. Newar leegt, ka pirmejam noſihnejumam pa dalaſi taiſniba, jo Skulte atrohnahſ paſchā Widſemes wakara maſā, kurai, kā ſinams, ſaule wehlaſi lez, beſ gara-gaiſma tai tapat auſt, kā Widſemes ſlawendōs aggabaloſ. Zhpafchi ſkohlāſ leetās ta tezinuſ uſ preeſchu ſteidſahſ. Kaut gan jaw Skultes walſtē trihſ ſkohlāſ atradaſ, tika ſ. g. 17. Nowemberi, kā noſauktaſ Laizeema pagafā, wehl zetorta eefwehtita. Minetā eefwehtſchanaſ-deenā bija jaunā ſkohlā pulzejuſchees: zeenihtſ un mihtohhtſ leekſkungs Freytag von Loringhowen ar zeenito leelmahti, zeen. draudſes mahz. Neuland k., zeen. Deepupes mahz. Berg k. un tildaudſi kauschu, ka jaunais, ſtaltaiſ ſkohlāſ-nams tohs til ko ſpehja ſaweem ſpahrneem ſegt. Behz: „Zuhſ paſaulſ wahrti atweratees“ un kahdu pahcu perſchinu no „Zejuſ nahzi tu“ nodſeedaſchanaſ, Berg m. k. runu tureja. I. taſ ſirſnigu pateizibu iſſazija mihtam Debeju-tehwam, kaſ preeſchneekem to padohmu demis ſkohlū dibinaht un to laimigi galā wediſ. II. Skultes leclam-kungam, kaſ, par ſawas walſtē labklahſchanu ruhpedameeſ, ſkohlai ſemi un buhw-materialu ſchkiſkojiſ. III. pagafā preeſchneekem, buhwmeiſteram un wiſeem, kaſ pee ſchi darba puhlejuſchees. Tahſaku runadams taſ iſrahdiſja, ka ſkohlā, kura uſ ſawa karoga rakſtijiſ: „Ta kunga bihjaſchana ir wiſas gudribas eefahkumſ“ ſpehji zilweku weſt pee garigas un laizigas labklahſchanaſ; ka ta ir ta weetina, kur taſ kungs ſewim draudſi audſe, kaſ mihleſtibā, ſaderibā un meerā ſkhuſtahaſ; kaſ mahza doht Deewam kaſ Deewam un leiſaram kaſ leiſaram peeder; un no weiziga ſkohlotaſja uſ ſahlainahm ganiſbahu un pee ſkaidra uhdentina waditi behrnini uſaug Deewam par gohdu, wezakeem par preeku un paſcheem par ſwehtibu. Kika ari ſkohlotaſjam pee ſirdſ, buht iſſtenam, un newiſ deretam ganam. Peekohdinaja wezakeem behrninuſ, beſ atrauſchanaſ, ſkohlā raidiht. Luhdſa preeſchneekuſ, ar gudru padohmu, ſkohlotaſjam gruhā darbā peepalihdſeht. Behz „Zew' Zew' manſ Deewſ eſ ſlaweht ſahkſchu.“ nodſeedaſchanaſ, zeen. Neuland m. k. ſcho namu ka kunga ſargafchanaſ nowehledams ſirdi paziladamā luhgſchanaſ ſwehtibu iſluhdſahſ preeſch ta wiſna-kalna ſtrahdneeka, kaſ ſkohlōhſ ſchini namā, tahſ iſſalkuſchahſ diwehſelites ar to dahrgo debef-mana meeloht. Wehlejahſ, lai ſkohlotaſjam muhſcham taſ wahrdinſch no ſirdſ ne-iſſuſtu: „Eſ un manſ namſ, mehſ kalpoſim tam kungam.“ Lai ta Zehwa muhſchigſ wahrds bagatigi ſchini namā taptu daudſinahtſ un buhtu gaiſchumſ tumſibā. Lai katris graudinſch, kaſ ſchē taps laiſihtſ, diwehſeles ſwehtibas jeb laizigas labklahſchanaſ beſt, labu ſemi atraſtu, kaſ ſimt-kahrtigūſ augtuſ neſ, ka tai leelā ſohda un duſmas-deenā,

*) Preeſihmejamſ. Pahw abifineeſchu akadmi zeram turpamal paſneegt plaſchakas ſinamſ.
Redakſija.

fad ta Kunga bajune malu malās atflanedama us atbildeſhanu aizinahs, mehš lihds ar wineem kà tahdi taptum atrasti, us kureem tas Kungs fazihš: „Zuhs eſat to tezeſhanu tezejufchi un pabeiguſchi. Zuhs eſat labu zihniſchanohš zihnijuſchees, tizibu turejuſchi, ee-eita mana Kunga preekà.“ — Swehta luhgſchana Arona ſwehtiba. Behz tam wiſi kophà nodſeedaja: „Baleez ar ſchehlaſtibu“ un kohriš: „Es teiſſchu to Kungu katreu brihd.“ Galà mahzitaji ſkohlàs-behrnu wahrduš nolajijuſchi, katriš meeſai ſawu peenahlamu teeſu wehleja.

R. B.

No Beſwaines apgabala. Bagahjuſe waſara, pehz lauſu augtu raſchojumeem zaur-zaurim rehkihoht pee mums wideja. Sauſaiš rudens bija tas zehlonš, zaur ko tagad uhdens truhkums ſtipri manamš — it ihpaſchi dſirnawàs — kur lautini nedelaſhm gaididami dſihwo, bet maſ ween ſamalt dabu. Pee-minu ari, ka daſchš melderiš, ſchahdu laiſu wehrà nembamš — wehš lohmu par daudš leelu, ne-apdohmadamš, ka zaur tahdu buhſchanu war zitreiš atkal paplahni eet. Zaur agru un paſtahwigu ſeemu, kaš no 6. Oktobera jaw eeſtahjahš — ir leelakai dalai no ſchejeenas ſemkophjeem — daudš waj maſ — lini apaſch ſneega palikuſchi, jo Nowember mehneſi daudš weetà wareja lautinuš redſeht, ar ſchkipelehm un grahbeſteem tohš no ſneega raknajam. Labš ragawu zelſch, kaš lihds ar ſeemu eeſtahjahš, dohd eeſpehju iſdeeniſchkuš darbuš beſ kaweſchanaš paſtrahdaht un ſeemas waijadſibaš peegahdaht. Ari par auſtumu lihds ſchim newar ſuhdſetees, — tilai Nowembera beigàš termometers daſchu deen rahdija lihds 16° R. — R. Sahpu un L. Wehwer mahju gruntineeki — kureem pagahjuſchà waſarà zaur ugunš-grehlu dſihwojamaš mahjaš nodega — ir atkal brangas ehlaš uſbuhwejuſchi. —

Stahmera Zehlabš.

No Balmeeraš teel ſinohtš, ka tai 30 Nowemberi tureenà muſeš-ſahlè tikufe no kahdeem Balmeeraš draudſeš ſkohlotaſu kungeem un kahdam dahmahm iſrihſkota konzerte kahdam kurlmehmam behrnam par labu. Konzerte atmetuſe ſkaidraš pehnàš 50 rublu. Dſeedaſchana brangi iſdewuſeš un atraduſe pee klaufitajeem daudš patikſchanaš. Teem kungeem un dahmahm, kaš publikuš netaupidami mineto konzerti iſrihſkoluſchi, peenahlaš ſirjniga pateiziba par winu labdaribu.

No Wiſdemeš. Kà Wiſdemeš gubernijaš paſteš pahrwaldneeki ſinamu darijiš, tad Romeſkalnà tikſchoht eeaiſita paſteš ſtanzija, kur preti nemſchoht preekſch iſſuhtijſchanaš wiſadàš wehſtuleš, beſ ween naudaš-ſuhtijumi, kaš netikſchoht preti nemtaš. Starp Rohmeſkalnu un Senes ſtanziju brauſſchoht pa nedetu reiſ diwjuhgu- un reiſ weenjuhga paſte.

No Kurſemeš. Bahr daſcheem nelainigeem notikumeem mums ſchahdš paſinojumš peefuhtihš. Tai 28tā Nowemberi Zeligawà noſchahwahš aiſ Eſara wahrteem taš pee Leepajaš peeraſtitaiš kurpneekš Chr. Klockš. Kapehz winſch ſew dſihwibu nehmees, naw wehl ſchim brihſcham ſinamš. — Tai 27tā Nowemberi pulkſten 5 rihtà, atrada Aſeres ſaimneeku Zehlab Kapſu pee rijaš palahrtu un kà rahdahš, tad winſch patš ſew galu padarijiš. —

Ahrſemeš ſinaš.

No Franzijaš. Gan neweenà walſti (beſ ween Spanija un Turzija) naw bijuſe tahda nemeeriga buhſchana, kà beiſamà laiſà Franzija, kura tika tautàš-ſapulžè ſaželta zaur Suezes-kanali un ſenatoru wehleſcham. Kà jaw ſawà laiſà

ſinajam, tad Frantiſcheem ihgnumš ſazehlahš pret Angliju, kura nopirka Suezes kanala akzijaš; bet Franzija ar wiſu ſawu ihgnumu neka newar iſdariht, winai jadohdahš pee meera, lai gan Anglija zaur Suezes-kanali dabujuſe leelu ſwaru pee tirgoſchanaš ſtarp Giropu un Aſiju; turklaht ari japeemin, ka Franzijai ſchim brihſcham til daudš ta darba ar ſawahni eelſchemeš dariſchanahm, ka wina dariſchanàš ar ahrſemehm maſ ko war cemaiſiteeš. Weidſamà laiſà, kà jaw minejam, Frantiſcheem leela galwaš grohſſchana ar ſawu ſenatoru wehleſchanu. Bahr ſenatoru wehleſchanu runajoht mums wiſu pirms ja-eewehro likumš pahr ſenatoru zelſchanu. Schiš likumš tika no tautàš ſapulžes tahdš peenemš, kaš ir walſtiš waligai attihtijſchanai par kawekli, jo zaur to teel walſtiš weetneeziſiba apſpeeſta, jeb ar ziteem wahrdeem: paſwalſtneekem ſawuš weetneekuš zehoht wala ir pamafinata. Kad ſchiš likumš tika peenemš, tad awiſehm bija daudš ko pahr tam rakſtiht un iſſtahtſiht, kahdi kawekli republikàš brihwprahtigai attihtijſchanai no tam waroht zeltees. Bet ſchinis deenàš, kur ſenatori tika zelti, notika pawiſam zitadi, kà to politikàš wihiſi bija eeſpreekſchu dohmajuſchi ſagaidiht. Pawiſam bija zelami 75 ſenatori un kad pee zelſchanaš gahja, tad redſeja, ka ta leelaka dala ſenatoru tikſchoht iſwehleti iſ republikaneſcheem. Schiš negaidamš notikumš gan pa dalai zaur to iſſkaidrojamaš, ka partijneeki wairak ſawu paſchu labumu, neka ſawas partijaš zenteenuš eewehroja, un pa dalai ari zaur to, ka zitaš partijaš orleaniſtuš raudſija kawehht, lai neweeneš orleaniſtiš netiktu par ſenatoru eezelteš. Wiſu kophà ſanemoht jaſaka, ka zaur ſenatoru wehleſchanu republikaneſchju partija pahrwaru dabujuſe, lai gan republikaneſcheem wehl deeſgan to kaweklu radiſeš. Tà tad tautàš ſapulže, kaš peezi gadi pahr Franzijaš republikàš nogrunteſchanu ſpreeduſe, tagad ſawas ſehdeſchanaš beigš; bet waj wina zaur ſawu peezu gadu ſpreedumeem laut zil tahš daſchadaš partijaš iſlihdſinajuſe, waj wina republikàš waldbibu zil neko wairak apſtipri-najuſe, waj wina daſchàš juſſchanaš un nemeeribaš kahrtiba eegrohſijuſe, — to gan newarehš no tautàš ſapulžes leezinaht, jo wiſaš buhſchanaš paleek tahdaš paſchàš, kà tahš bijuſchàš preekſch peezeem gadeem.

— Sche klaht wehl peeleeſkam kahduš wahrduš iſ wehſtuleš, kuru tautàš-weetneeki Larofchetš kahdai Frantiſchu awiſei rakſtiſi. Winſch ſawà wehſtule ſaka tà: „Mehš tagad dſihwojam tahdòš laiſòš, kur pat gudraš galwaš un gaiſchi prahti weegli teel juſſchanaš eeranti. Behz manahm dohmahm atrohdu par waijadſigu, kahduš wahrduš par iſſkaidroſchanaš ſažiht. Wiſu pirms man leeli brihnumi par to, ka mani beedri, kaš paſchi ar kreifo puſi (brihwprahtigeem) weenojaš lai waretu republiku dibinaht, tagad par tam puſojahš, ka eš un daſchi mani draugi ar kreifo puſi eſam weenojuſchees, lai ſenatà kahduš legitimiſtuš eedabutum par ſenatoreem. Manem beedreem, lai wini ar brihwprahtigeem waretu weenoteeš, waijadſeja atmeſt ſawuš bijuſchohš zenteenuš; wini dibinaja republiku un tatſchu preekſch republikàš neſtrahdaja. To wini darija, kaš nebija pareiſi, un wini mums pahrmel nepareiſibu, kaš mehš tilai politikàš ſinà eſam tagad ar ziteem weenojuſchees un tamdehl puſojahš. Bet kamdehl wini puſojahš? Daš naw geuhti iſſtahtamaš: wini republiku lihdeſeja zelt, lai waretu par republiku waldiht, un kad taš wineem naw iſde-weeš, tad wini nu par tam diſmojaš. Schahdeem manu beedru zenteeneem eš nekad nepeebedroſchohš, kaš iſleekahš

preelſch tehwijs ſtrahdajoht un tatſchu tikai ſawas partijas labumam kalpo. Es labaki gribu atflahus neta paſlehtus pretineekus, gribu labaki tahdus, kas nuns atflahji preti ſtahjaks, neta tahdus, kas muhs waijadſigã brihdi atſtahj. Man maſ ruhþ, waj es ar ſaweem draugeem teeku ſenatã eezeltis; bet daudſ ſwarigals ir taſ jautajums, waj tee, kas pret tehwijs ſtrahdajuſchi, ſawas zeribas redſehs peepilditas. Schahdas dohmas mani un manus draugus wadija.“

— Beigãs wehl japeemin, ka orleaniſti noſauz tagadeju Franzijas ſenatu par blehſchu pulku, kuru ſtarpã neweena kreetna zilweka ne-efoht. Scho ſinu ſawã lapã uſuendama Anglu awiſe „Teims“ paſino, kahdi teizami un kreetni wihri par ſenatoreem tikufchi eezelti (prohti diwi admiraki, tſchetri generali, weens palkawneeks, 3 akademijas lohzeeki, tautas weetneeku preelſchneeks un wina weetneeks u. t. pr.), un to paſinodama „Teims“ tad jauta: „ja orleaniſti ar tahdeem wihreem naw ar meeru, kahdus tad wini grib?“

No-Londones. Kã tureenã awiſes ſino, tad efoht nodohmajufchi nahfoſchu gadu iſrihkoht ſapulzi, kura tikſchoht pahſpreeſts pahweſta nemaldibas bauſlis un pretofchanahs zelta pret ultramontanu zenteeneem. Schi ſapulze tikſchoht noturata Juni mehneſi. Wiſi, kas ir ultramontaneem pretineeki, pee kahdas tizibas wini ari peederetu, tikſchoht pee minetahs ſapulzes peelaiſti. Schai ſabeedribai ari buhſchoht nodatu beedribas jeb komitejas Ciropas walſts galwas pilſſehãtas un ari Amerikã, ta tad ari Berlinẽ buhſchoht kahda komiteja. Schahda ſapulze teek iſrihkota, lai waretu wiſus pahweſta pretineekus ſapulzeht un noſpreeſt, kã wiſu labaki waretu pret ultramontaneem karohht.

No Turzijas. Kahda Berlinẽ awiſe teizahs ſinaht dabujuſe, kahdus preelſchlikumus trihs keiſara walſtibãs (Kree-wija, Wahzija un Auſtrija) Turku ſultanam liſſchoht preelſchã. Schee preelſchlikumi buhſchoht ſchahdi: 1) ſultans lai patura wirſwaldibu, bet lai daſchahm no ſawahm pawalſtehm dohd pa puſei paſchwaldibu un lai miniſteriju ta eegrohſa, ka ari kriſtiteem pawalſteekem buhtu atkauts miniſterija eſtahtees; 2) Turku miniſterija pee wiſahm noſpreeſchanahm buhs ari ſehdeht ar lihdsbalſofchanã teeſibu teem ſeſcheem weetneekem, kas no tahm ſeſchahm pawalſtehm eezelti, kuras pee Barihſes meera-ſadereſchanã 1856tã gadã ihpaſchi tika peeminetas. Ka ſultanam ſchahdi preelſchlikumi nebuhs pa prahtam, taſ gan lehti prohtams.

No Sihnã. Daudſ reiſ jaw, no Japanes ſinodami un winaſ zenſchanohs un dſihſchanohs uſ preelſchu peeminedami, ari peeminejam Sihnã walſti, kas negrib un negrib muhſu laika garu aſſiht un uſ preelſchu dohtees, bet ſtingri turahs pee wezu laiku eeraſchahm un eeriktehm, kas ſen jaw buhtu bijuſchãs atmetamas. Lai gan Sihnẽeſchi teek tureti pagahjuſchu laiku tumſã un tad teek kaiweti eelſch ſawas peenahſamahs attiſtiſchanahs, tad tomehr ſtarp laudim raduſchees daſchi, kam dſihwoſchana tehwiã ir apnikuſe un tamdeht lee-leem bareem ſawu dſimteni atſtahj un uſ zitahm paſaules dalahm aiſzeto, tur uſ dſihwi nomeſdamees. Sihnã walſtiba, kã taſ laſitajeem jaw buhs ſinams, ir wareni leela walſts ar kahdeem 300 milionu dwehſetu, ta ir daudſ wairaf neta wiſahm Ciropas walſtim lohpa ſanemoht. Kad nu no kahda lauſchu daudſuma kahds pahrs ſintu tuhſtoſchu aiſeet, tad ſchahda aiſeſchana tikai maſu rohbu atſtahj. Beidſamã laika, kã jaw peeminejam, Sihnẽeſchi uſ ahrſemehm aiſeet. Uſ See-

melu-Ameriku, ihpaſchi uſ Kalifornijas ſelta ſemi, ir ihfã laika aiſgahjuſchi lihds kahdeem 100 tuhſtoſcheem zilweku; ziti lauſchu pulki atkal dohdahs uſ Auſtraliu, ziti atkal taiſahs aiſeet uſ Deenwidus-Ameriku. Sihnẽeſchi ir labi ſtrahdneeki un pee tam iſmanigi un tauſpigi laudis, ta ka tee drihſ ſew mantu eekrahj un wiſi lohpa turedamees drihſumã ſew ſabriku- un andeles-dſihwi peeſawina. No weenas puſes preezajahs, ka zaur Sihnẽeſchu eenahluſcheem lauſchu bareem ſtrahdneeki paliks lehtaki un zaur to ari wiſãs tahs ta noſauktahs kolonijas prezes, kã bohnmilna, ſihds u. t. pr. waliſſchoht lehtakas; bet Amerikaneſchi baidahs, ka Sihnẽeſchi winus pawiſam ne-atmet pee malaſ. Kad Deenwidus-Amerikai wairs Sihnẽeſchu ſtrahdneeki netruhts, tad laikam Sihnẽeſchi ſahls dohtees uſ Afriku, kur jaw no ſeneem laikeem leelu leelais lauſchu tuhſchums.

Suta-maſchina.

(Pehz profefora Moll.)

(Statees N° 48.)

Aufoma maſchinã ir futam pee darba wehl maſa daſa, jo winſch patſ darba neſtrahda, bet tik iſlihdſ, ka lai gaiſa-ſwars darbu waretu paſtrahdahht. Tapehzi ſchahdai maſchinai beenahltahs drihſaf taſ wahrds gaiſa-maſchina neta futamaſchina un ſchã wahrda wina ari daudſtahht teek ſaukta. Tad wehl ſchi maſchina ir tik weentahſſchi ſtrahdadama, jo darbs teek tik fluzim uſ leiju eihoht paſtrahdahhts, turpreti fluzim uſ augſchu eihoht maſchina eet tuhſchã.

Pee Aufoma maſchinas bij no Torritſchellia, Paſkala un Gueride atraſto dabãs-likumu paſiſchana pahre gaiſa-ſwaru, pilnigi iſleetota. Bapenga dohmas, kã zaur futu wiſweeglaki gaiſa-tuhſcha ruhme radama, bij ſchã derigã maſchinã iſpildijuſchahs. Pee ſchahs ſpehka maſchinas zelſchanaſ bij wiſi paſiſtami dabãs-likumi eewehroti un iſleetoti un tapehzi bij waijadſigs, eelam ihſto futamaſchinu wareja iſdohmahht, kura futu weenigs dſihdams ſpehks, pawreelſchu ſiltuma likumus un uhdena-futa ihpaſchibas paſiht mahzitees. Jo ap to laiku tik Franzſchu dabãs-pehtitahs Amontongſ (Amontons) atrada, kã wateja traukã karſehts uhdens tik lihds tam brihſcham ſiltumã peenemahs, kur winſch ſahl wahrtees. Amontongſ ari jaw toreis tahs dohmas iſteiza, ka kahds kermenis*) zeeta, ſchlidra waj twaizigã buhſchana warohht atraſtees zaur to, ka winſch maſaf waj wairaf ſiltuma ſaturoht. [Katriſ laſitahs ſinahs, kã p. p. uhdens, kad tam maſ ſiltuma, zeets (par ledu), kad tam daudſ ſiltuma, twaizigs (par futu) paleek. Gluſchi tapat no-teek ar wiſeem ziteem kermeneem]. Bet ſiltuma likumu un futu ihpaſchibu iſdibinaſchana ſtahweja toreis leels ſchlehrſlis zeeta: nebij rihta, ar to ſiltumu mehriht.

Tã kã ſiltums wiſus kermenus iſplehſch, un ſchahdas iſplehſchanaſ leelums, deesgan plaſchãs rohbeſchãs, pehzi ſiltuma daudſuma mehrojahs, tad ari ſiltuma daudſums pehzi iſplehſchanaſ leeluma mehrojams. No kermeneem ir ſchlidree preelſch ſiltuma iſmehriſchanaſ par wiſderigakeem atraſti. Za lohdei lihdsigu ſtikla pudeliti nemam, kurai garſch, lohti ſchaurſ kallinſch un ſchã kahdu ſchlidrumu eeleijam, lihds taſ eelſch maſa, ſmallai ſtrumpitei lihdsiga, kallina ſneedsahs, tad wareſim itin ſkaidri ſchlidruma augſtumu eelſch ſtrumpites redſeht. Za tagad ſchlidrumu ſildijim, tad winſch iſplehſda-

*) Kermenis (pa wahziſki „Körper,“ pa kreewiſki „тѣло“) aſſihme ſatru dabã buhdamu leetu.

mees strumpitè us augfchu kahps; ja atdsifinafim, tad winfch strumpè us leiju grims. Schahdi ir termometeris (filtuma mehritajs) eeriktheits, bet mineta pudelite ar fawu lohti teewo kallian wehl nebuht naw termometers, jo wina rahda tikai filtuma wairofchanohs waj masinafchanohs, un ne wina daudsumu. Ja wina mums par filtuma mehritaju lai deretu, tad wina eepreelfch kahdà, katra brihdi weenadà filtumà ja-eeleef, un fchfidruma augstums us strumpites ja-uffihme. Pehz tam ja-eeleef kahdà zità pastahwigi weenadà filtumà un atkal fchfidruma augstums ja-uffihme. Weidsiht starpa starp abeem augstumeem weenlihdfigàs datàs ja-isdala. Ar fchahdu rihku tad mehs waretu filtumu mehriht. Bet kur lai nu nemam tahdus ikreis weenadus filtumus? Nu, weenu tahdu jaw Amontongs bij wahrofchà uhdeni atradis un fcho peenehma Wahzu mehaniiks, Gabriels Fahrenheits (1714) par weenu rohbeschu preefch fawa termometera. Par ohtru rohbeschu winfch peenehma to filtumu, kurfch finamà maifijumà no fneega un falmiata atrohдах. Winfch ari pirmais nehma dsihwofudrabu par termometera fchfidrumu. Neomirs (Reaumur) atrada (1730), ka maifijumam no uhdens un fmalka ledus arween weenads filtums un peenehma fcho filtumu preefch fawa termometera par apafcheju rohbeschu; par augfcheju winfchatureja wahrofcha uhdens filtumu un dalija starpu starp abahm 80 datàs, kuras par grahdeem nofauza. Sweedris Zelfijs (Celsius) peenehma tahs pafchas rohbeschas ka Neomirs, bet eedalija starpu 100 datàs. Zelfija termometers tika no mahziteem par labako atfihits, laut gan Kree-wijà, Wahzija un Franzija wehl fchodeen ikdeenifchka dsihwe wairaf pehz Neomira teef rehkinahits. (Schah raffia mineti flaitli ir Zelfija grahdi; kas winus par Neomira grahdeem pahwehst grib, lai reifina ar 4 un tad dala ar 5.) Ta tad bij pagahufcha gadu-fimtena widà pehz dauds mehginajumeem rihks atrahs, ar fo filtumu wareja mehriht un redsefim, kahds palihgs winfch bija dabas-pehtitajeem un ka bef wina muhfù fcholaitu futa-mafchina gan nebuhtu ifgudrota.

Weena no wifu wairaf eewehrojamaht filtuma ihpafchibahm ir wina eeprehja, zeetus kermenus par fchfidreem un fchohs atkal par twaizigeem pahwehst. Bet ka tahda pahwehrofchana noteef, pah to bij agraf nepareifas dohmas. Dohmaja, ja kahds kermenis lihds wina ifkufchanas punktam fakarfehits, tad maf ween wairaf filtuma wajadfigs fcho kermenis par fchfidru pahwehst. Blaks (Blak), profefors Glasgowa, peerahdija (1762), ka pee tahdas pahwehrofchanas wehl lohti dauds filtuma wajaga. Weens no Blaka peerahdijumeem bij fchis: ja 1 mahzimu 79° (grahdu) filta uhdens ar til fo nefafalufchu jeb til fo ifkufufchu uhdeni, tas ir, ar 0° filtu uhdeni famaifam, tad dabujam 2 mahzinas 39½° filta uhdena. Bet ja mahzimu 79° filta uhdena ar mahzimu fmalke fagruhsta ledus, kuras 0° filtuma, famaifam, tad dabufim atkal 2 mahzinas uhdena, bet wina filtums buhs ne 39½°, bet 0°. Zaur to peerahdihts, ka preefch mahzinas ledus, kam neweena grahda filtuma, pahwehrofchanas par uhdeni, ari neweenu grahdu filtu, ir til dauds filtuma wajadfigs, zil diwas mahzinas 39½° filta uhdena fatur. Ka redsejahm, tad ledum preefch ifkufchanas bij 0° filtumà, un kad mehs til dauds filtumu ifbruhfejahm preefch pahwehrofchanas par uhdeni, tad termometers uhdenim rahdija ari til 0° filtuma. Redfams, ka termometers to filtumu, kas uhdenim no 0° wairaf ka ledum no 0° nefajuhit un mehs

ar faweem jufchanas fpehkeem winu ari nefpehjam fajuhit. Scho filtumu, kas 0° filtam uhdenim wairaf, ka 0° filtam ledum, apfihme par faifitu jeb ar fwefchu wahdu par latentu filtumu. Filtuma faifitichana ikreis noteef, kad kermenis no zeetas buhfchanas fchfidrà, jeb no fchfidras twaiziga buhfchanà pahreet. Ja ohtradi notift, t. i. ja twaizigs kermenis par fchfidru un fchfidris par zeetu pahwehrofchoh, tad faifitais filtums atkal teef brihws un mehs waram winu tahdà pat daudsumà, ka winfch tika faifitihits, atpakaf dabuhit. Ta p. p. ir wajadfigs 100° filtu uhdeni par 100° filtu futu pahwehrofchoht wehl gandrihs 5½ reis til dauds filtuma, zil wajadseja uhdeni no 0° lihds 100° faifidoht. Kamehr fchis dabas-filums wehl nebij pafihstams, wif brihnojahs, kapehz Kulkoma mafchina til dauds aukfta uhdena preefch futa atdsifinafchanas wajadfigs; tagad katriis wareja wajadfiga uhdena daudsumu aprehkinahit. — Pehz tam kad termometers bij ifgudrohts un likums pahf faifito filtumu atrahs, tad wareja uhdens futa ihpafchibas felmigi ufmeleht.

Ja waleja trauka uhdeni turam, tad no wina wirfus futs zelahs; futa wairums peenemahs ar uhdens filtumu, lihds kahdam finamam filtuma fiprumam, kur tad us reifi ari uhdens widà, un netil us wina wirfus ween, futs leelà daudsumà fahf zeltees. Schis finams filtums ir, ka lasitajeem jaw no agrakaja buhs pafihstams, 100 Zelfija grahdi un fchahda futa ifplehfchanahs-fpehks us mata til pat leels, zil us uhdens wirfus guledamam gaisa ftabam leels fwaras. Ja trauku fipri un zeeti aifwahfcham, winu arween wairaf faifididami, tad wairojahs lihds ar uhdena filtumu ari futa ifplehfchanahs-fpehks. Suts, kurfch ar to fchfidrumu, no kura winfch zehlees, fakarahs, (t. i. kur winfch ar fchfidrumu kohpa tai pafchà zeetà traukà) teef faufks pahrpilns (Wahzu nofaukums ir „gefättigt“), jo winfch ir til bees, zil wina filtums to atlauj. Schahda futa ifplehfchanahs fpehks stahw negrohfamà fakarà ar wina filtumu, t. i. pahrpilnam futam no weenada filtuma ir ikreis tas patè ifplehfchanahs-fpehks. Pehz kahda likuma ar peenendamohs filtumu futa ifplehfchanahs-fpehks peenemahs, naw tagad wehl finams; bet zaur mehginajumeem ir preefch daschada filtuma grahdu flaitli ifplehfchanahs-fpehla fiprums ufmelehts. Ifplehfchanahs-fpehla fiprums teef mehrihts waj nu pehz tam, zil fipri winfch us trauka feenas weenibu fpeefch, p. p. us kwadrat zoli ar 40 mahzinaht, waj ari pehz tam, zil reifes til leels winfch ir, ka widejais gaisa-fwaras. Gaisa-fwara leelums ir us kwadrat zoles 14¹³/₁₀₀ Wahzu mahzinas jeb 7¹³/₂₀₀ Grantfchu kilogrami jeb kahdas 17 muhfù mahzinas. Ja nu no kahda futa ifplehfchanahs-fpehka teef teihts, ka winfch p. p. 6 atmosferas leels, tad tas nofihmetu tilpat, ka kad teiktu, winfch fpeefch 6 reifes til fipri pret trauka feenu ka gaisa fwaras pret femi; fchahds futs fpeeftu us kwadrat zoli ar 6×17 jeb 102 Kreewu mahzinaht.

Tapat ka ifplehfchanahs-fpehks, stahw ari futa fpezififks wolomens ar futa temperaturu (filtumu) zeetà fakarà. Apafch nofaukuma „fpezififks wolomens“ teef faprahts tas flaitlis, kurfch rahda, zil reis leelaku wolumentu (ruhmi) eenem pahrpilns futs no finamas temperaturas, ne ka tas uhdens, no kura winfch zehlees. Ta p. p. ir kahdam futam, kura ifplehfchanahs-fpehks lihdsfigs 2 atmosferahm, fpezififks wolomens no 897, t. i. no 1 mehra uhdens zelahs 897 mehri pahrpilna, 2 atmosferahm lihdsfiga futa. Fpezififka wolu-

mena pasifichana ir pee futa-maschinas aprehkinaščanas tohti waijadšiga; jo zaur winu til mehs dabujam sinagt, zil daudš uhdena futa fatlā ja-ee-pumpe, kad zilindera leelumš, futa isplehščanahš-fpehšs un klutšča zeti par minuti pasifitami. Apafščeja tabelē ir preefšch daschadahm temperaturahm atrastfi fskaitli uffihmeti.

Temperatura Zelsija grahdšs.	Isplehščanahš-fpehšs atmosferāš.	Speeščana uš kwadrat zoli Kreewu mahrz.	Speziifšs wolumens.
20	$\frac{3}{125}$	$\frac{39}{100}$	58224
40	$\frac{37}{500}$	$1\frac{1}{5}$	20343
60	$\frac{39}{500}$	$3\frac{7}{25}$	7937
80	$\frac{467}{1000}$	8	3462
100	1	$17\frac{1}{5}$	1696
112 $\frac{1}{5}$	$1\frac{1}{2}$	$25\frac{4}{5}$	1167 $\frac{2}{5}$
121 $\frac{1}{5}$	2	$34\frac{2}{5}$	897
128 $\frac{1}{5}$	$2\frac{1}{2}$	43	731 $\frac{2}{5}$
135	3	$51\frac{3}{5}$	619 $\frac{1}{5}$
140 $\frac{3}{5}$	$3\frac{1}{2}$	$60\frac{1}{5}$	538
145 $\frac{2}{5}$	4	$68\frac{4}{5}$	476 $\frac{3}{10}$
149	$4\frac{1}{2}$	$77\frac{2}{5}$	427 $\frac{1}{5}$
153	5	86	388 $\frac{1}{5}$
160 $\frac{1}{5}$	6	$103\frac{1}{5}$	329
166 $\frac{1}{2}$	7	$120\frac{2}{5}$	286
172	8	$137\frac{3}{5}$	253 $\frac{3}{5}$
177	9	$154\frac{4}{5}$	228
181 $\frac{3}{5}$	10	172	207 $\frac{2}{5}$
186	11	$189\frac{1}{5}$	190 $\frac{3}{10}$
190	12	$206\frac{2}{5}$	176

Kā jaw minejam, futam ir beš filtuma, ko mums termometers rahda, wehl faifitšs filtums, ko winšch nespehš rahdiht. Bet tomehr ir ari šchis jasin, ihpašchi lai kurinamo materialu waretu aprehkinaht. Zaur mehginajumeem ir faifitita filtuma leelumš preefšch daschadahm futa temperaturahm atrastšs un kahdi fskaitli pahr winu stahw apafščeja tabelē. Pahr filtuma weenibu ir peenemšs tas filtuma daudšums, kuršch waijadšigs, weenu fwarā weenibu uhdena (tā pee mums weenu mahrzinu) par weenu Zelsija grahdu filtaku padarohht. Tā p. p. 1 mahrzinu uhdena no 0° lihds 100° Zelsija faifildoht ir waijadšigāš 100 filtuma weenibāš; 20 mahrzinas tikpat daudš faifildoht waijadšehš 20 reiš wairāš filtuma weenibu. Wišs filtums faprohtami ir lihdsigs juhtamam un nejuhtamam filtumam kohpā, un tā tad waijadšehš pehš apafščejahš tabelēš preefšch 5 mahrzinu 120° filta futa radiščhanāš $5 \times 643\frac{1}{10} = 3215\frac{1}{2}$ filtuma weenibāš.

Suta temperatura.	Latentšs filtums.	Wišs filtums.
20	$592\frac{3}{5}$	$612\frac{3}{5}$
40	$578\frac{7}{10}$	$618\frac{7}{100}$
60	$564\frac{7}{10}$	$624\frac{7}{5}$
80	$550\frac{3}{5}$	$630\frac{3}{10}$
100	$536\frac{1}{2}$	637
120	$522\frac{3}{10}$	$643\frac{1}{10}$
140	508	$649\frac{1}{5}$
160	$493\frac{3}{10}$	$655\frac{3}{10}$
180	479	$661\frac{3}{5}$
200	464	$667\frac{1}{2}$

Mugšti Kreewu wihri is semāš kahrtāš.

I. Lomonosows.

No Fr. Brihwsemneeka.

Maksa 15 kop.

Mahjāš weeša „Beelikums“ neša aipsehrn garaku rakstu no Fr. Brihwsemneeka par augštu, flawenu wihru is semāš kahrtāš, M. Lomonosowu, ko Kreewu tauta par fawāš rakstneezibāš tehwu dehwe. Wehlaški fchis rakstšs isnahza laudis pil-

nigš un ar eewehrojāmu preefšchwahrdu ihpašchā grahmatinā, kura jaw wairāš nēla gadu dabujama wišāš pilnigāš Latweeščhu grahmatu bohdeš.

Minetu rakstu drukadami, mehs tee pirmee raudšijam tau-teeščus pahri reišāš usmanigus dariht uš fcho jaunu rakstneezibāš seedu. Mehs dohmajam, ka rakstšs to wehrts, ka mums to peeklahjāš lasitajeem eeflaweht. Tagad kur winu ari ziti pahrspreedufchi un nowehrtejušchi, mehs redšam, ka ne-efam mifejušchees. No muhšju fefcheem laikrafsteem tikai diwi (Latweeščhu awišeš“ un „Basaule un Daba“) wehl naw fawāš balsiš pazehlušchi par Brihwsemneeka gara augli.

„Baltijāš wehštneišš“ neša faweem lasitajeem par Brihwsemneeka „Lomonosowu“ fchahdus filtus, eewehrojāmus wahrduš:

„Tautāš ihsta, tautāš bagataka manta ir tee jaunekli, kaš fawāš garigāš dahwanāš til pilnigi, zil teem eefpehjamš, „iskohp, ar sinatnibahm isrohta un tad tahš zil un kur wa-redami tautai par labu isleeta. Scho wišdahygako mantu, „Latweeščhu jauneklu gara fpehšus, nu waijaga kohpt, zil ween eefpehjamš. Waijaga jauneklus, pee kureem jautršs „prahtš manamš, ušfkubināht uš sinatnibāš zeteem, teem eerah-diht, kahdā wihšē war augštāš gudribāš (sinatnibāš) eeman-toht. Teem waijaga jaw jaunibāš deenāš doht tahdāš grah-matāš rohkā, zaur kureahm zil nezil war nojehgt sinatnibāš „lauku. Schis laukš ir daudš plaschakš, nēla Latweeščhu sehns „pagasta fshohlā war nojehgt, fina gan, ka war par fskrihweri „ismahžitees, fina ari, ka augštšfshohlāš war ihpašchi daktera, „bāsniz-kunga, teefāš-kunga (jurista jeb adwokata) amatus stu-deereht. Bei pahr wišeem ziteem sinatnibāš zeteem retš ko „šin un war sināht dabuht.

„Sinkahrigem jaunekleem un teem, kaš tohš grib mudināht „uš sinatnibāš zeteem, waru usrahdiht masu lehtu grahmatinu, „kaš fchini leetā daudš ko palihdšehš. Schi grahmatina, ar „to wirrakstu „Augšti Kreewu wihri is semāš kahrtāš. „I. Lomonosowš“ un t. j. pr. — ir dabujama, zil sinu, „wišāš weetāš, kur latw. grahmatāš pahrdohd, par 15 ka-peikeem. Schis rakstš jaw bija nodrukātš „Mahjāš weeši,“ „bet nepilni, tā ka ari tam, kaš to tur lasijis, patiks, to „fchē grahmatinā, pilnigāš wihšē ohtru reiš lasiht.“

Gefšch „Balt. Semk.“ kahdš . . . . . kšs kungš is Brihwsemneeka grahmatināš preefšchwahrdu un Kreewu Lomonosowa falihdšinajumu ar muhšju Stenderi israkstijis, beidš fawu pahrspreedumu, fajidamš:

„Ar to, ko par un is Brihwsemneeka „Lomonosowa“ fajijam, „peetiks zeenigeem lasitajeem par ušfkubināščhanu, lai mineto „grahmatinu fēw eegahdajāš, un mehs sinu pahr fcho „Stohlā“ „ušnemam, tapehš ka mehs fohlijufchees tohš labakohš rak-stus Latweeščhu rakstneezibā fchē zil nēlo pahrrunāht un ka „Lomonosowš“ ari ihpašchi tautāš fshohlotajeem deretu lasiht.“

Pehdigi „Darbs“ neš par „Lomonosowu“ flawedāmu pahrspreedumu. Grahmatināš faturu ihš isližis, fchis laikrafstš flawe rakstitaju par to, ka winšch zentees „glihti, gludeni, weetahm firdi aisgrahbdāmi wahrduš latwiški falikt,“ „tautāš waloda tam fwehtumš,“ winšch flawe rakstitaju par to, ka tas mahzejis weelu pareišigōš peezōš strehškōš eewetoht, „peemehrigi no juhtahm un prahta wadihtš;“ Darbs flawe winu par to, ka „Lomonosowš“ naw daschu wahju rakstu pulkā eeklumis. Pahrspreedejš „Darbā“ atrohn gan ari grahmatinā daschāš weetināš, ko tas zitadi buhtu wehlejees, — bet kaš

tad sin wifus eemeflus, kadehl grahmatina tahda, kahda ta tagad lasitajeem rohlās nahkufe . . .

„Lomonofowa“ preefchwahedā Brihwfenneekā faka: „Ar laiku warbuht eefpehfin muhfu tautai wehl kahdus flawenus wihrus is Kreewu wehstures un rakfneezibas preefchā zelt, ja manifim, ka muhfu rakfi tauteescheem zil-nezil patihl.“ Ge-wehrojoht Latweefchu laikrafstu fpreedums buhs gan jatiz, ka Brihwfenneekam newar buht eemeflis dohmaht, ka wina gara augti tauteescheem nepatihl, kaut gan bes awifchu fpreedumeem wehl dascha zita fihme, kas leezina par rakfi jeb grahmatu patilfchanu jeb nepatilfchanu. Schahda patilfchanas fihme ir rakfi ahtraka waj rahmata, leelaka waj masaka isplati-fchanahs laufchu starpā, publikā. No firds wehlamees, ka ari fchi fihme buhtu tahda, ka ta Brihwfenneeku mundrinatu un fkrubinatu drihs fawai mihtai tautai atkal kahdu gara augti pafneegt.*)

Waudas papihru-zena.

Papihri	prafija	mafaja
5 procentes infkripzijas 5. serijas no 1854.	99 1/2 rubl.	99 1/2 rubl.
5 „ „ pnehmiju biketes 1. emisijas	227 „	225 „
5 „ „ „ 2. „	217 „	216 „
5 „ „ Rihgas namu kiblu-grahmatas	97 1/2 „	96 1/2 „
5 1/2 „ „ hipoteku kiblu-grahmatas	97 1/2 „	96 1/2 „
5 „ „ Wifemes kiblu-grahmatas (re-uffaf.)	98 3/4 „	98 1/4 „
5 1/2 „ „ Dofas hipoteku bankas obligazijas	86 „	85 „
Rihgas-Dinaburgas dfeffszeta atzijas (1858)	137 1/2 „	136 1/2 „
„ „ Iomezes bankas atzijas	233 „	230 „
„ „ Dinaburgas dfeffszeta atzijas	97 „	96 1/2 „

Luhg fchana.

Tee Mahjas weefa lasitaji, kas 44to numuru pahraf dabujufchi jeb kam faws 44tais numurs nebuhtu waijadfigs, teel luhgti, lai mineto numuru mums peestele, un dabuhs par katru numuru, ja tas naw fakesfihis, 5 kap. atlihdsina-fchanas. Mahjas weefa efpedizija.

Sinas

par Ahdaschu basnizu, ko tai par peemiefchannu, ka un ir 100 gadi, tad wiu ufzehta gatawu — farakftija J. F. S., Ahdaschu, Garkalnas un Zarnikawas mahzitajs, Rihgas aprinka prahwests.

Schog grahmatinu fchogad farakftija wifuwairaf preefch fchahs draudfes behnteem un lohzeleem ween, kas to ari ar leelu preeku farehma. Kad nu ziti no Ahdaschu draudfes wezeem lohzeleem

*) Mums seemas fwehtli preefch durwim. Iffiti deretu, ka gohdiigi wezafi, kam fawu behnu tili un zeentigi zenteeni ruh, cegahdatohs augfcham pahfpreestu grahmatinu par fwehtli dahwanu.

gahjufchi Rihgā dffhwoht, warbuht ari wehl ziti Lutera laudis gri-behs snahht, ka wezeem laikeem fche ir gahjis fchahs Wifemes draudfes widu, tad tohs effemplarus, kas masā flaitā ween wehl palifufchi pahf, Plates funga grahmatu bohde war dabuht pirkt par 25 kap. gabalā. Grahmatinai taks pahfchā basnizas bilde ir pee-litta klahht; ir fcho bildi weenu pahfchu war dabuht par 5 kap.

Dahwanas preefch miffiones.

Tas gada gals drihs aiffneegts un atgahdina ifkatru, parahdus lihdsinaht. Tā ari Rihgas aprinka prahwests ar to, ko bij apnehmees dariht if gadus, fchoreif palizis parahdā, prohti wehl zeitungās naw eelizis eelchā, zil no Rihgas aprinka draudfchm ir peenestas mihlestibas dahwanas preefch teem Deewa darbeem, ko muhfu semitē wifas Lutera draudfes kohpā dara. Namehr wafaras widu patš bija Wahzsemē, tas laiks bij pahrgahjis, kur ziteem gadeem to eelika eelchā. Bet nu to dara tā, ir to wehl ziti luhgufchi peelikt, kas preefch „palihdsibas lahdes“ bij lasihis.

Samefts bija preefch paganu preefch Israēla preefch kurlm. preefch palihdsi-miffiones

	15 rubl. — kap.	10 rubl. — kap.	10 rubl. — kap.	74 rubl. 13 kap.
no Rihgascheem	15 rubl. — kap.	10 rubl. — kap.	10 rubl. — kap.	74 rubl. 13 kap.
„ Suintafcheem	3 „	2 „	4 „	30 „
„ Mahrpiles	16 „	8 „	25 „	32 „
„ Nihtraues	9 „	7 „	35 „	10 „
„ Saumpils	7 „	8 „	10 „	27 „
„ Madaleenes	10 „	1 „	10 „	— „
„ Kohnescha	10 „	3 „	1 „	50 „
„ Niftraules	17 „	70 „	13 „	70 „
„ Leilwardes	10 „	5 „	10 „	4 „
„ Ifchililes	9 „	60 „	5 „	2 „
„ Dohles	10 „	11 „	20 „	17 „
„ Slotas	15 „	12 „	55 „	86 „
„ Dinamindeš	17 „	10 „	10 „	54 „
„ Krimufdes	10 „	10 „	21 „	11 „
„ Siguldes	20 „	15 „	15 „	27 „
„ Leudurgas	24 „	25 „	10 „	20 „
„ Pehterupes	40 „	8 „	8 „	28 „
„ Ahdascheem	30 „	10 „	10 „	68 „

Prahwests J. Schilling.

Manā driku-namā ir dabujama: Garigas un laizigas, jaunās un wezas

111 dfeefmas

uf balfim pahrtulfortas un apgahdatas no L. von Freytag-Loringhoben. **Maksa eeseeta 50 Kap. f.** Ernst Plates.

Wifejums.

Rakstos eefpeeschoht mifejees ifgahjufchā numurā tai raksteenā „Suta-mafchina“: stahw „eepumpeschana,“ jalafa „ifpumpeschana“; stahw „figurā rebfama,“ jalafa „figurā neredfama,“ stahw weentils,“ jalafa „wentils.“ Redaktzija.

Athilbedams redaktehs Ernst Plates.

Mahjas weefa lasitajeem un draugeem par sinu.

Lai Mahjas weefa ifsubtischana waretu pehz kahrtas un bes fawefchanas notikt, tad luhdsu apsteletajus, lai pee laika man uf-dohd fawu wahrdū un dffhwes weetu. Maksa paleef ari uf preefchu ta pate ka agratōs gaddes, prohti **1 rubli**, peelikumš **75 Kap.** un pastes nauda **60 Kap.**, tā fa teem, lam pa pastl japeefuhhta, par gadu jamakfa par Mahjas weefi ween **1 rubl. 60 Kap.** un par Mahjas weefi ar peelikumū **2 rubli 35 Kap.** Teem, kas fché pat Rihgā if nedefas fatwu lapu fanem waj leef fanemt, — teem ta pastes-nauda finams naw jamakfa klahht, bet tee dabuhn Mahjas weefi ar peelikumū par **1 rubli 75 l.** un bes peelikuma par **1 rubli.**

Rihgā: Mahjas weefa apsteleschanas teel preti nemtas manā drukatawā un grahmatu bohde pee Pehtera basnizas; Pehterburgas Abr-Rihgā Raktu-eelā N° 18 **Winkmann** l. pat-fambari Martinfona namā, un **Weifa** l. bohde pee leela pumja; Pahrdaugawā pee **Stabusch** l. pret Holma l. fabrika. Tad wehl zitās pilsehtās apsteleschanas preti nems, prohti: **Slohtā**: birgermeisters **Pohlmann** l.; **Behfis**: lohpmanis **Peterfohn** l.; **Walmeerā**: **C. G. Trey** l. fawā grahmatu bohde; **Wal kā**: **Mudolff** l. fawā grahmatu bohde; **Delgawā**: **J. Schablowsky** l. fawā grahmatu bohde; **C. Söpfer** l. fawā bohde pee tirgus platfcha un **S. Allunan** l. fawā grahmatu bohde; **Talfōs**: lohpmanis **Simsen** l.; **Saunjelgawā**: **Adolf Schwabe** l. fawā grahmatu bohde; **Dobbelē** lohpmanis **J. Dawidoffsky** l. fawā drahnu bohde; **Kuldigā**: lohpmanis **Lagding** l. fawā bohde un tad **Baufkā Goecke** l. fawā apteeki.

Ernst Plates,

Mahjas weefa apgahdatajs un redaktors.

Sludinaſchanaſ.

Ernst Plates grahmatu-bohde

Rihgā, pee Behtera baſnizā,

No Murrifchu pag. waldifchanaſ,

(Mihgā aprinki, Siguldas baſnizā draudfē) teel jaur ſcho wiſt ſchi pagafſa-lohſekli zeeſchi uſaiznati, jawāſ nobohſchanaſ drifhūmā, wiſwehlaſti lihdſ 1. Februari 1876 ſchē nolihſinabt.

Raſ ſcho uſaizinaſchanaſ wehrā nelikt, kritiſh litumigā ſtrahpē.

Murrifchu pag. waldifchana, tai 8. Dezbr. 1875.

Pagaſta wezakaſ: P. Kalnin. 3

M. M. jaunkundſei.

Al „daita“ kaut tabli
Nu eſmu eſ ſchirē,
Preeſch tewim tapat.
Ween — pulſchē man firbē!

J. St.

Weenſ (apprezejeſ) muiſchāſ-ſchrihwere, (Buchhalter) laſ ar muiſchāſ-faimneezibu probt apereet, melle uſ jaumi gadu weetu. Klāhtakā ſinaſ paleiz G. Frede I. (Adeſe Kene-waden-Kaibel pr. Ringmundſhof.) 3

Zannati behrni,

laſ ſchējenē ſchloſaſ apmelle, war penſionā tikt uſnemti Behterburgaſ Ahr-Rihgā, ſcholu-eelā N° 36, ee-ceſchanaſ no Riter-celā, preti pilſſehtaſ ſlimneekuſ namam, pee Nauda. 2

Behrni, laſ ſchloſaſ apmelle, at- rohd koſti un dſihwoſki Behterburgaſ Ahr-Rihgā, Dſirnamu-eelā N° 3, pee Wiedemann madamaſ.

Teel meſletāſ

(laſbaſ 15 ſamilijaſ) preeſch nomēſchanaſ lahdā ne- aptohptāſ ſemeſ- appabaſā. Zapeeteizāſ jaur raſſieem pee Roſſienēki I. Porphowā, Pleſtamaſ gubernā.

Weenſ neprezejeſeſ kaſejaſ teel preeſch launetakaſaſ paſteſ- ſtanzijaſ mehteſt. Klāhtakā ſinaſ turpat pee ſtanzijaſ preeſchneeka. 3

Kreetniſ aſhboſu, kā ar ſmaltku faknu dahſneekuſ (neprezejeſeſ) war Bebrniara mehni. Schultē (Mdiamūnde) labu weetu uſnemti. Adr. pr. Rimbaſchēem. Muiſch. wald.

Rihg. Latw. beedriba.

Beedruſ kahtreſ uſ 1876. gadu dabujamaſ pee U. Ahrgaſ I. beedribāſ nama. No 1. Janwara n. g. ar wezāhm kahtrihm nebuhſ waireſ bſiſw apmelleht beedribāſ ruhmēſ. Preeſchneeziba.

Janatana beedreem

par ſinu, la ſwehtu- aſwehte, tai 28. Dezemberi pulſti. 2 pehſ puſd. tiſt noturetā

general- jeb gada-ſapulze,

tur beedribāſ tenēſchanaſ un iſdohſchanaſ tiſt preeſchā ſiſtaſ, tapat ari jaumu preeſchneekuſ un rewidentu wehlefchana. Wiſi beedri tohp luhgti, ar ſawahm beedribāſ ſihmehm pilnigi ſapulzejeſeſ, un pee tam teel § 21 atgahdinatſ. Preeſchneeziba.

Zarnikawaſ

pagafſta mahjā buhſ ſwehtdeen 21. Dezemberi 1875

„weeſibaſ-wakaraſ.“

Geſaklumſ pulſti. 5 pehſ puſdeenāſ.
Maſta: lungeem 50 kap. un kundſehm 25 kap.

Leel-Stranpē,

ehtrōſ ſeemaſ- ſwehtlōſ, tai 26. Dezemberi 1875.

Weeſigaſ-wakaraſ

pee muſikaſ no „Ulriſh“ kapeleſ.
Geſaklumſ pulſten 7 wakaraſ.

No jenureſ atwehſchēſt. Rihgā, 12. Dezemberi 1875.

Drēhtēſ un dabujamaſ pee biſchu- un grahmatu- drēhtaja Ernst Plates, Rihgā, pee Behtera baſnizā.

Te flāht peeſikumuſ ar ſludinaſchanahm.

tur' weenumehr pilnigā krahhumā un paħrhoħd par nenodingejamahm zenahm:

Sprediku-grahmataſ ar ewangeliumeem un leſzioneem, no Bankawa un Kohde, ſpredikuſ paħr ſwehteem deſmit Deewa bauſleem.

Luhgſchanaſ-grahmataſ, kā: Gariga dwehſeſeſ-bariba, Beħru-rohta un- zitaſ.

Deewgaldneeku-luhgſchanaſ un luhgſchanaſ preeſch eefwehtjamēem jaunekleem: Dſihwibaſ awoħtſ, kriſtiſg draugſ, Pamaħſ., kā jaſataiſaħſ uſ Jeſuſ fw. wafariau u. z.

Garigaſ dſeeſminaſ, kā: Swehtaſ dſeeſmaſ, Iħſaſ dſeeſmaſ, Swehtaſeenu kohlē, Deeniſchāſ garigaſ dſeeſmaſ un Teiz to lungu mana dwehſeſe.

ſchloſaſ grahmataſ:

ABC, weza un jauna.

ABC, Kreewu, diwi ſortēſ.

Bilſchu aħbejeſ, lahdāſ peezaſ ſortēſ. **Atlas** ar ſeptuipazmit lantkaħrtehm un iſtaħtiſchana.

Behrni-draugſ, pirma laſiſch. gr.

Bibbeleſ-ſtaħti: ar bildehm diwi ſortēſ, Ddbnera un Gnai un Wolgata.

Deſ ſchihm tē minetahm grahmatahm ir wehl dabujamaſ wiſadaſ laſſiſchanaſ- paſakuſ, miħkl- un ſingu-grahmatinaſ, daſchadaſ bildeſ ar un beħrwehm u. t. pr.

Naudaſ-papiħruſ.

Uſdewu biketeſ no pirmaſ un oħtraſ iſleneſchanaſ Wiſjemeſ un Kurjemeſ atſakamaſ un ne-atſakamaſ liħlu-grahmataſ, bankibeteſ, inſkripijoneſ, Geſch- Rihgāſ un Ahr-Rihgāſ 5 1/2% liħlu-grahmataſ, wiſadaſ dſeħlu- zeku aſſijaſ un obligacijoneſ un t. pr. peħrt un paħrhoħd peħz laħra laħra weħrtibaſ.

C. S. Salzmam,

lantoriſ Rihgā, Raku-eelā, „Stadt Londoneſ“ traħteeri, apalkſhejā taħſchā.

Maneem miħkeem andeleſ-draugeem peedahwaſu ſawa bagati iſriħtōtā krahhumā: 30 daſchadaſ ſortēſ teſchāſ pulſteneſ no 8-150 rubl., ſeenaſ pulſti no 1 1/2-45 rubl., gada-pulſti no 12-175 rubl., pulſtenu keħdeſ no daſchada metala no 10 kap. lihdſ 12 rubl., pulſtenu atfleħgaſ no daſchada metala 5 kap. lihdſ 10 rubl. Par wiſeem no manieſ pirkteem pulſteneem galwoju 2 gaduſ; pulſteneſ loħti taħi un leħti ſataiſtu un galwoju 1 gadu.

L. H. Fontaine,

pulſtenu taiſitajſ Rihgā Raku-eelā, N° 22.

Tai 11. Dezemberi ir Pubreſ m. ſaimneekam uſ Daugawaſ pee Mihgāſ nolihdiſ dumsch (duſ) 12 gaduſ wejaſ ſirgaſ ar wiſu eejuhgu, labo pakaſaſ- laħju pee ſteeſchanaſ augſti zet. Raſ ſcho ſirgu buħtu faħchmiſ, teel miħti luhgti to pret

labu pateizibaſ-alga

nobohſt Jelgawaſ Ahr-Rihgā, Jakobowſky I. eeħtrauſ- ſchanaſ-weetā, Grūwaldt lungam.

Pulſteneſ

jaunōſ ſuħtijumōſ un leelā iſweħle no wiſu daħ- gakeem lihdſ wiſu leħtaleem dabuja un peedahwa par wiſu ſematahm zenahm ſem appalwoſchana

A. G. Berg,

Sinberu-eelā N° 9.

Bolar ſiwju-guano, iħſtu Leopoldſhaler kainitu ſuperfoſfatu

ammoniaſ- ſuperfoſfatu

weenigi paħrhoħd

B. Eugen Schnafenburg,

preti biſchāi.

25 rubl. pateizibaſ-alga.

Tai 6. Dezemberi ſch. g., no riħta pulſti 9., ir Geſch-Rihgāſ Raku-eelā noſagtiſ

tumſchi bruhſ ſirgaſ

ar melnaĸm kreħpehm un aſti, abāſ paſakaſ laħjaſ lihdſ pinelka-weetāi baltaſ, eejuhgti nepħrweetāſ ra- gawaſ ar kurwi no apſeſ koħla, kurā atradaħſ peena- enturiſ, kamaſ un ſirgu- dekiſ no pelelaſ ſaldatu waħmalāſ ar ſaħlamu eelanteħtiſ. Ja lam laimetoħſ to atraħt, war nobohſt Maſt. Ahr-Rihgā, maſa Je- juſ-baſnizāſ-eelā N° 7, ſeħtā pee Bielroſe.

No poliſejaſ atwehſchēſt.

Preelisch **Maschu-muischas** (pr. Sigulbas paštes stanju) teel weens neprezejees **dahrsneets** pageh-rehts. Tuwatas sīnas pee muischas-waldišchanas. 1

Nr 26. Janwara 1876 eefachtoht tiks Slujenes draudjes stohla

ihpafcha klase
preelisch jaunetu fagatawofchanas us stohlotaju seminareem un us eklamenu preelisch kara-beenesta pahstinafchanas (S 56 pt. 4 to kara-beenesta likumu) eetaifita. Pee schihs klases diwi stohlotaji dohs tahs wajjadfigas sinatnibas, it ihpafchi kreetu walodu. Skaidralas sīnas dabujamas pee draudjes-stohlotaja Slujene, pagr Behsim. 1

Weens grunts-gabals
2984 kwadrat asis leels, ir pahrdohdams us Benken falas 3. preelischpifchitas nodata, 3. kwartali, pols. № 79a. Klabatals sīnas pee G. Laschlow, Rihgā, Kungu-eelā № 14. 1

Gruntēs = platfchi
ir pahrdohdami Anasmuischā, 6 werstes no Rihgas, pee Saflauka. 2

Skultes muischā
ir weena pufmuischā no 100 pubraweetu tihumun un plawahm un weena **Watas-mahja** no 30 dahldereem isrentejama. 2

Lubert-Kenzen Sahyer-dfiruawās teel tagad zaur mafchinu pawairofchanu un pahelabofchanu tiklab rupja, tā ari smalka wilna katram us to labato par 9 kap. judr. par mahzīnu, lahrista. **A. Kūlter.**

Medemrohdes muischā, netahlu no Wadalstes, us Leifchu rohbeschahm, ir tai laikā no 1. Janwara lihds 15. Februari 1876
30 labi nstureti **bifchu-strophi** pahrdohdami, ar to pamahzifchanu, tā war ahtri labu bifchu-dahrsu eefohpi. 2

Preelisch seemas - swehtku dahwinafchanas

peedahwaju sawu bagatu krahjumu wisadas sortes kaschoku garnituras preelisch dahmahm un behrneem, tā: **mufes, krahgas, foljeerus, stolas, dahmu-zepures** pehz jaunatahs mohdes, **kaschohku-besazes** un **schwamu** (Schwan) pehz ohlektim, tā ari

fungu barankina = un bojas-zepures, jaktis = un dubult-zepures leelā iswehlē, **kaschohka-zimudus, baschlikus,**

fueega = galoschas,

silz = un zeloschanas = sabbakus, silz-kurpes preelisch tungeem, dahmahm un behrneem; tabtatu

wachstucha gold'antus,

leelus un mafus, smalkōs musturōs; tad wehl

pilnignus sehun = apgehrbus,

bukfina = uswalfus pee kreetna darba, preelisch behrneem 2 lihds 16 gadus wezumā, tā ari wateeretūs un newateeretūs **paletotus, jaktis jaketes** un **uswalfus, jakas** preelisch puikahja un meitenehm, **puiku schlafrokus** un wateeretūs un newateeretūs **paletotus** preelisch meitenehm.

Paul Stahlberg,

Schuhau-eelā Nr. 15.

5 juhdses no Rihgas, pee Rihgas-Dinaburgas bselšezela ir weena

muischīna ar diwahm semneeku-mahjahm, ar labu semi, plawahm un eklam, lohpa jeb pa weenai pahrdohdama jeb us renti isrohdama. Mah-tatas sīnas dabujamas Rihgā, leelā **Zunprawu-eelā № 11, 2 trepi** augsti. 2

Sludinafchanas.

Mupat tika gatawa un wisās grahmatu-bohdēs dabujama:

Widsemes, Igaunijas un Kursemes lantkahrte

preelisch stohlas-bruhles, ar Wahzu, Latweeschu un Igaunu weetu nosankumeem.

Behrwēs drukata makša 20 kap.

Rihgā un Tehrpatā.

Upgahdata no **Schnafenburga.**

L. Lundmann un beedra

wisū leelafais

Baltijas dseedataju

wihnu-pagrabs

sweizina us nahlameem **seemas-swehtkeem, jaunu-gadu, triju-fungu-swehtkeem** un **daschadeem** laitameteem, tā: **kahsahm, kristibahm** un **behrehm** no sawa pilna krahjuma wisadus **ahrsemes** un **mufsu** paschu **kreewufemes** lehtohs un **dahrgatohs** **wihnus,** tā aridsan **Englantes porteru, rumu, kanjaku** un **araku, Spaneeschu bishopu,** **Schweizas semes** **fahlu** jeb **alantes-wihnu** un **dauds** **zita-** **dus** **mufsu** paschus zaur **augstas** **waldifchanas** **atwehleschannu** **sataifstus** **punschu-** **dsehreemus.**

! Wehl wehrā leekams !

Preelisch **Zelgawas** un **Zelgawas** apriakta mehš aridsan weenu **gruntigu** **pahrdohfchanas-weetu** par **Rihgas** zenu jeb **mafšu** **ezehlufchi** **A. Klein** **tunga** **bohde,** **apatsch** **tahm** **ikweenam** **pahstamahm** **kolonadehm.** 2

Leelafais krahjums

Keisarisku spehlu-fahrfschu,

tā **spehles-lahrtis** no **wisadahm** **sortehm** un **zenahm;** **pahrdohfchana** **pa** **kochna-zenahm.**

Uttalpahrdewejeem pelwas-teeša.

Spehles-lahrtis no 10 kap. par **spehli** **tur** un **pe-** **bahwa**

Brabli Komarin, preti **rahtusam.** 3

G. W. Schweinfurtha
wihnu pahrdohfchana

Rihgā, preti **birfchai,**

peedahwa sawu bagatu krahjumu no **wisadeem** **ahrs-** **femes** **wihneem,** **rumu** **konjaku** u. t. pr. un **dara** **koehsfineetus** us **tam** **ufmanigus,** tā **ta** **patente,** **las** **attauj** **pahrdohst**

Kreewijas **ihstohs** **wihnohgu** **wihnus**

if **mahjas** un **preelisch** **turpat** **ohschanas,** **mafša** **preelisch** **lauzeneekem** **5 rub.** un **preelisch** **pilsfeh-** **neekem** **13 rub.** un **ta** **ta** **preelisch** **nahfofcha** **1876.** **gaba** **jaw** **Dezembera** **mehnesi** **ir** **isnemama.**

Labu ahbotu-wihnu

pahrdohst **4** **pudeles** **par** **1** **rubl** un **mušereedamu** **(putodamu)** **par** **60** **kap.** **par** **pudeli**

Jakob Dirl, **Suworow-eelā** **№ 28.** 3

Labu **plawas-seenu** **par** **5 1/2** **rubl.** **par** **birlawu,** **kapatu** **ahbolinu** un **timotianu** **par** **6 1/2** **rubl.** **par** **birlawu** **pahrdohst** **leelafais** un **mafatas** **balās** **Mafstamas** **Uhr-Rihgā,** **Zaunā-eelā** **№ 2a,** **pee**

C. Herrmann. 2

Koschenile = pehrwi un

koschenile = postu,

no **manis** **isgudrou,** ar **luen** **war** **wilnu** **sarfam** **pehr-** **wesh,** **peedahwa**

Wilum Wetterich,

pee **Rehtera** **basnizas.**

Tai isslawetâ wihna pagrabâ
Skabtu = eelâ,
 pee raktuscha sem leelo pulstenu-bohdi pee
Robert Jaksch un beedra,
 Rihgâ,

las jaw no 1844. g. pastahw,
 pahroho par taisnu un lehtu malku, pa leelahm
 un masahm dalahm wisadas wihna-sortes, tapat
 ari schampaneri, rumu un ihsto Anglijas por-
 teri. 2

C. Ch. Appelius
fabrika = bohde

preeksch wisadeem doktern- un balbeeru-rihkeem,
 maschinahm, bandaschahm un rihkeem preeksch
 sliameeku lohpshanas, Rihgâ, taisnu preti
 Wahzu-teateram, Mohrberga namâ.

Schini bohde war papilnam dabuht un pehz pa-
 tikshanas iswehletees wisadus ahrstu- un balbeeru-
 rihkus, brukas-johstas no ahdas un ar gumi pah-
 wiltas, klistra-sprizes, wezmachtu-sprizes un wisadus
 no gumi fagatawouis ahrstu-rihtus; tapat ari wisa-
 dus zitadu amatu rihkus, las no gumi taisnti, la:
 spritschu-maisus, gumi-schnohres u. i. pr.

Norahditaju ar bildehm war tai bohde bes mal-
 fas dabuht.

Wilu Fahrsehana!

Baur leelatu eeritsehnanu ar jaunu damsspehtu
 un ar jaunahm lahrstuwu-maschinahm war tagad
 us to wisahtrado un wislabato dabuht wilu lahrst,
 la ari drihsunâ wisadas drehbes pehrweht un ar
 jaunahm prohwehm nodrikeht

Waltenbergu fabriki,

Maf-Salages draudsê. 1

Riht-Indijas jut-maisus

dabuja jaunâ suhtijumâ daschadâs leelumâs

P. Bornholdt un beedris.

Kantohris Zuhstu-eelâ N° 24. 2

Sabako baltu

lohgu glahsi

pahroho par lehtalo zenu Waldenburgas stiltu fa-
 brikis apalsch Klingen-muischas, Jaunpils draudsê
 wisada leelumâ, us apstelehnanu ari wisada bee-
 sumâ eelch lastehm un tahpelehnm.

Turpat ari dabu alus la ari zitadas pubeles un
 glahses daktians par mehrenu zenu.

Apstelehnanas teel preti nemtas un drihsunâ
 freetit ispiditas no

Louis Greiner,

stiltu fabriki ihpashneeks. 2

Sahli un silkes

peedahwa faweam Widsemes un Kurfemes draugeem
 par lehtu zenu un apgalwo par riktigu prezi; tapat
 ari pahroho no augstas waldishanas atwehleiu
schaujanu = pulweri, tad **apinus** un
maschinu-silksnas.

F. B. Becker,

Kantohris leelâ Sirgu-eelâ N° 14, 1 trepi augsti

Smalkas un rupjas klijas

pasihstamâ labumâ pahroho par lehtalahm zenahm

Albert Drescher,

Belgawas Ubr-Rihgâ, leelâ eelâ N° 4. 4

Schujamas =
moschines
 no 7 lipst 200 rubl.
adatas, elo.

pehz jaunalahs mohdes taisntus, peedahwa

Biliardus

giffes = rimfi.

Grandes-stapli.

F. Lüth,

Rihgâ, Smilshu- un Bruhweru-eelas stubri N° 9.

Eduard Hollberga un beedra
galanteriju =, sikhu = un mohdes = prezu =
bohde

Rihgâ, Sinderu-eelâ Nr. 13,

peedahwa leelâ iswehle Wihneeschu un Dfenbacheeschu **ahdu-prezes,** **ripsu,**
santtu, **tafetu,** un **atlasa-bantes,** wisadas spizes un blondas; krahgas
 un aprozhes (manschetes) **klipses,** **schales** un **krawates,** muselinu un ba-
 tistu, tarlatanu, Til- un Gases-schlejeerus, **adamahs** un **schujomahs-dsi-**
jas, krahfotu un melnu schujamo- un maschinu-sihdu. Leelâ iswehle wisa-
 dus brudeeretus ee- un peelectamus (Ein- u. Ansätze) preeksch swahrkeem, wi-
 sadas selu-prezes un **triko-drahnas,** glase-, bohnmilnas- un wilnas **zin-**
dus, **knobpes,** besazes un posamentus.

Leelâ krahjumâ parfimerijas un seepes, **kemes** un **birstes,** Wahzu un
 Franzuschu krahschnuma-leetas (Bijouterie-Art.), **saules-** un **lectus-schir-**
mus, gumi-swahrkus preeksch lungeem un sehneem.

See Widsemneeka.

J. Martinfohna fahls-bohde,

Pechterburgas Ubr-Rihgâ, Kalku-eelâ Nr. 8.

Draugeem un pasihstameem Widsemê daram sinamu, la Novembra eefahumâ
 dabujam is Anglijas skaidru lasitu

akmins = sabli

no wislabatas sortes; bes tam wehl pee mums war dabuht, labu melnu **lapu** un
ziganu tabaku, wisadas sortes **spitschkas,** uhdens skaidru **petroleumu,** wisadas
 sortes **sikkas** un **sabli.**

Tapehz la wisas prezes taisni is ahrsemehm un Kreewijas dabujam, waram par
 labahm prezehm katra reisâ galwoht; riktigs swars un laba apdeeneshana nekad netruhts.

Pulkstenu,

dubult-lapfetu fubrada antera-pulkstenu no 12 rbl.
 fahloht, fubrada zilindera-pulkstenu no 8 rbl. fah-
 loht peedahwa

G. Zansohn,

leelâ Lehntu-eelâ N° 3, preti muses namam.

Pinu = un pakulu = dsijas

wifos numurdâs teel pahrohtas

B. Eugen Schnakenburga

Kantohri, Rihgâ, leelâ Pils-eelâ N° 1, preti birshas namam.

Weena masa muischa

4 wersies no Rihgas, pee Slohkas leelzela N° 45
 no diwahm puhra-weetahm, ir pahrohdama 2

Tai nakti no 5. us 6. Dezbr. sch. g. ir us Pechterb.
 schofejas pee Raganastrohga ar wisu eejuhgu nosagta

Schimela kehwe,

galwa un frehpes tumshatas un aste gluschi melna,
 weza 10 gadus, wehribâ 100 rubl. Kas scho sagto
 kehwi ar wisu aissuhgu waretu usrahdiht jeb ihpash-
 neekam atdoht, dabuht

25 rub. pateizibas = algu
 pee Stimuldas Bihris-muischas (Kolzen) pagasta-
 waldishanas.

Meistera schahweens.

(Statees No. 44.)

„Meister, jumis waijaga man Mahrtinu us tahm nahka-mahm deenahm leeneht. Man truhst wehl weena wihra pee dsineju usluhkoschanas un tur es wiau waretu brangi isleetaht,“ teiza mescha-kungs us Mahrtina tehwu.

„Labpraht, kaimina kungs, tas sehns war tad pee jumis no-eet!“ meistars Bruhns atbildeja. „Bet us fahrtibas usluhkoschanu, to winam tur buhs iswest, par dauds stipri nerehkinajat; neweens jaw neliksees few no Mahrtina ko teiktees.“

„Par tam laujeet man ruhpetees,“ mescha-kungs atbildeja johkodams: „Kad winam jehgeru mundeera naw, tad winfch manu slinti pahr plezeem fahrs, un ta winam pallausibas deesgan gahdaks. Bet winam tad ari waijaga rihtu un parihtu wehl ar manim jeb maneem jehgereem mescha cet, ka winam tahs dsineju lihniyas war istahdiht. Es biju scho isdarischanu jaw manam Bernardam nowehlejis, bet tas tikai war tai deena preefch jatts no Schwerines pahrnahkt, un tad ir par wehlu winam tahs liniyas istahdiht.“

„Kad Mahrtinfch tikai tur jumis war derigs buht, par tam es lohti preezajohs. Winfch jaw labpraht fawu wezu mihtu amatu atkal gribehs drufku paprohweht; waj naw teefa, sehn?“

Bet Mahrtinfch tik weenaldisigi, zil tik ween winam bija eefpehjam, atbildeja: „ja, es iklatram labpraht pakalpoju!“ ta ka tehws it ne neeka no wisa schi stika ne-isprata.

„Tä ta sehns!“ mescha-kungs dohmaja, „winfch ta runa it la ta leeta winam pawifam weenaldisiga buhtu, un es tomehr finu, pahr ko winfch ar meefu un dwehfeli gribetu buht.“

Jattsdeena tika no wijahm pusehm ar leelu nepazeetibu gaidita, bet ar to leelako nepazeetibu gaidija Mahrtinfch. Winfch bija katru deenu bijis mescha, gan ar jehgereem, gan ar paschu mescha-kungu, lai winam eerahditu tahs lihniyas; winam ari te klast wehl laika deesgan atlikahs isprohweht, waj winfch wehl mahf schaut un trahpiht, un redsi, laut gan weselu gadu muhsu Mahrtinfch slinti nebija rohka turejis, to mehr winfch it neneeka no schauschanas nebija aismirsis. Tai deena preefch jatts pahrnahza Bernardas no Schwerines. Abi sehn jaw nebija no leeldeenahm redsejufchees un wineem bija tik dauds ko stahstiht, ta kad wini gadeem nebuhtu kohpa bijuschi. Bet wisu mihtaki Mahrtinfch runaja ar fawu draugu no fawahm zeribahm us nahkamu deenu, un Bernardas winam atkal tik stipri par tam galwoja, ka wina zeribas buhschoht ispiditees, ka Mahrtinfch jaw dohmaja buht laimes mahminas flehpi.

VI.

Dhtra rihta bija par wisu zeemu jautra un nudiga kuste-schanahs, bet kura wisa mescha-kunga muishcha kohpa fatezeja. Wisi, kam tik ween bija kahjas, tee sche bija sapluhduschi, to leelu funu skaitlu redseht, kura sche preefch nahkamas jatts tika kohpa fawesti. Pee stipreem grohscheem wini tika par trim jeb tschetreem kohpa tureti. Te redseja masohs kwelfschkus, flaikohs wahjohs kurtus ar teewajahm, garajahm kahjahm, un tohs stiprohs pakanus, tas tik dufmigi iskatijahs, ka pat

tee drohschee sehn fargajahs wineem tuwotees. Breesniga kaukschana un raustischanahs stary wineem ischlahs, kad wini kahdu pulku mahju zuhku eeraudsiya, kuras neprahsigais zuhku gans gar mescha-kunga muishchu us ganibahm gribeja dsiht. Tai nelaima nezeltohs, aisdina zuhkas ar leelahm publehm us meistera Bruhna sehtwidu un eeflehdsa winas tur tik ilgi, kamehr funi bija aiswesti.

Tagad nahza, jahja un braunza augsti kungi dahrgos jatts-appehrbos un tika no mescha-kunga sagaiditi. Weidsoht nahza ari leelherzogs ar faweem pawadoneem. Winfch bija jaw wihrs tuwu pee feschdesmit gadeem, ar firmeem mateem, bet wehl spehzigis un mundris, ta kad winfch pascha labaka wihra wezuma buhtu. Kad winfch no rateem islahpa, tad winfch apfweizinja tohs aplahrtstahwedamus laudis ar leelu laipnibu, un schee wisi winam flani usgawileja: urah! Winfch pateizahs un eegahja mescha-kunga muishcha. Tagad jehgeri ar funeem aigahja, ka waretu mescha fawas weetas eenemt. Uri Mahrtinfch un Bernardas gahja lihds. Leelherzogs gribeja us jakti wehl ar brangu brohfasti stiprinatees. Kad winfch istaba eegahja, tad winfch palika pahrschteigs stahwoht.

„Si,“ ta winfch isfauza, „ta ir brihnum smuki ispuhskota. Tee putni wisi te ta isklatahs, ta kad wini buhtu dsihwi.“

Uri wina pawadoni fawu brihneschanohs pahr tam isfajija. „Waj juhs redseht,“ ta winfch tuwat eedams fajija, un us to jaw mineto strafdu pahri luhkodams, „tas ir pateesi isde-wees!“ Si, mescha-kungs, to man waijaga teikt, juhs jaw teem nedfihweem lohpeem mahkat dsihwibu eepuhst.“

„Bedohdat zeenigs leelherzogs,“ mescha-kungs atbildeja, „tas naw mans darbs. Manam kaiminam tur winpuj zela, weenam gohdigam skrohderim, ir peezpadsmit gadu wezs sehns, Mahrtinfch, tas ir tohs putnus isbahsis un par leelakai dalai sche ta usstahdijis.“

„Nu, tam sehnam ir laba galwa, tas jafaka,“ leelherzogs teiza. „Par ko tad winfch grib palikt?“

„Zaur dauds un daschadahm wainahm winfch ir no leeldeenahs jaw trihs amatus mainijis,“ mescha-kungs stahstija, „winfch jaw ir pee skrohdera, kaufmana un grahmatu sehjeja amatä bijis.“

„Ha, ha, ha!“ smehjabs leelherzogs firsnigi. „Tam ir tatschu nelaima! Laikam tas sehns naw wis to ristigo amatu ustrahpijis, winam waijadsetu par jehgeri jeb bilscha zirteju palikt.“

„Us jakti winam ari ir leela luste un us tam ari brangas gara dahwanas; bet tehws ir ar kahjahm un rohfahm tai eedohmai preti turejees un ar zeetsirdibu scho sehna wehleschanohs raudsijis uswareht,“ mescha-kungs atbildeja.

„Kamdeht?“ leelherzogs prasija.

„Kamdeht, ka tas sehns tik dauds ne-efoht mahzijees, ka winfch par labu jehgeri waretu palikt, ta tehws dohma,“ bija ta atbilde.

„Bah, nu to jaw wehl waretu panahkt! — Bet gahdasat, mescha-kungs, ka es ar teem abeem chrMOTEEM lautineem scho-wakar dabuju runahkt!“

„Zuhfu pawehle tiks isdarita, zeenigs leelherzogs,“ mescha-kungs fajija, dsiki pallanidamees.

Behz ihfa laika leelherzogs kahpa us warena sirga un ailaida us meschu ar wiseem faweem pawadoneem, no mescha-

lunga pawadihts. Tur jaw wisi bija fawās weetas un ar nepazeetibu us sihni gaidija, kas winas pee dsihshanas fauktu. Bernards un Mahrtinsh stahweja kohpa un abeem bijo flintas.

„Es labprahf gribetu.“ Mahrtinsh fajija, „ka tas leelais mescha kuilis mums usbruktu, kurfch te usturotees, ka taws tehws man stahstija. Winsch no manis ta par ahdu dabutu, ka winsch wairs nelad ohtreis negribetu.“

„Waj ta flinta ir peelahdeta?“ Bernards prafija.

„Sinams! Taws tehws man teiza, lai es ar flintu prah-tigi rikhojohs, jo ta efohf ar lohdi lahmeta.“

Us reis wini raga puhshanu isdsirdeja par sihmi, lai dsihshana fahlahs; atbildes tika dohtas un drihs zaur wifu meschu tahda blauschana un reeschana atskaneja, ka ausis bija ja-aisspeesch, jeb prohjam jamuhf. Mescha-zuhkas tika dsitaja eglaja isbeedetas un behdsa no dsinejeem leelakaja ahtrumā no mescha, lai us brihwa platscha waretu glahbtees, bet schē mescha-malā winahm wajadseja teescham garam eet teem augstajeem jehgeru kungeem un funeem.

Breeschus, stinas un zitūs mescha lohpus schodeen nemaf ne-aistika, kaut gan funi leelu gribu rahdija, ar teem jaw eefahft, un laudis, kas winus tureja, tikai ar leelu puhlinu wareja tohs atpakaf atraut.

No nejauſchi iskrehja leelherzoga tuwumā no beesumeem leela mescha-zuhka, jeb ari warens mescha-kuilis, no kura Mahrtinsh nupat bija runajis, un skrehja teescham pahf to flajumu prohjam. „Sunus walā!“ leelherzogs pawehleja un ohtrā azumirkli jaw 12 juni dsinahs pakaf. Dee kurti bija drihs preekshā un fajneedsa ihšā laikā stipro lohpu. Wini to grabba kur til wareja peektift un aplaweja us tahdu wihsi mescha-kuila ahstro skreeschannu. Zaur tam bija ari teem fmagajeem pakaneem laika deesgan peeskreet, un nu bija kautinsh stipreaks. Mescha-kuilis apstahjahs un fagaidija fawus dsinejus, ka jehgeris faka. Winsch sitahs pa kreisu un labu pusi, un tad winsch ar fawahm ilksim (gareem sohbeem) weenu funi trahpija, tad tas ari bija pagalam, jo ohtrā azumirkli funam farnas no wehdera karajahs ahtrā. Tschetrus funus bija nihnais swehrs jaw ihšā laikā nogalinajis, ta ka leelherzogs duſnigi isfauza: „Das ir traks swehrs! Winsch jaw wifus muhsu funus nogalinahs.“ Beidsot isdewahs diweem leeleem funeem ta pee ausim fagrahbt, ka tas it neweenu wairs newareja nomaitahf. Ziti fagrahba wina kahjas un wisi tureja zeeti, til zeeti, ka wifas kuila puhles, tohs junus nofrabtiht, bija weltigas. Winsch wairs nespehja preti turetees un krita ka nokohsts us semi. „Bag, es tew to dsihwibas swezi ispuhtifchu.“ leelherzogs fajija no sirga lehbdams un fawu jaks-nasi iswilkdams. „Efat usmanigs, zeenigs leelherzogs,“ teiza weens wejs, fapratigs jehgeris. „Das swehrs wehl ir stipris deesgan.“ Samā ahtrumā leelherzogs to nedirdeja, peegahja pee kuila, un kad winsch funu deht to kuili zitadi lahga newareja nodurt, pahfahpa winsch arweenu kahju winam pahri un taifjai jaw fawu jaks-nasi winam firdi grubst, kad tas jaw par pehdigi noguruschu dohmahts eenaidneeks nejauſchi usleza, ar pahrdabigu spehlu tohs funus ar weenu krampeem lihdsigu kusteſchanohs nokratija, un us meschu skrehja, ar leelherzogu us muguru. Wifs schis bija til ahtri un negaidohf notizis, ka wisi aplahrtstahwofchee tam us kuila aifjahdamam fustam ar leelakajahm firds isbailehm pakaf skatijahs. Wat tee funi rahdijahs scho notikumumu faprohtam, ita ka wini tad tikai fahka atkal tam swehram

pakaf dsihtees, kad tas jaw wineem leelu gabalu bija preekshā. Tas augstais kungs bija tagad dsihwes breesmās; jo kad tee funi mescha-kuili tagad us kauschanohs speestu, tad jaw winsch winu nomestu un tad ari fawu nahwes zirteenu no breesmigi eekaitinata swehra dabutu. Schis breesmas illatris atfina, bet ka winas nowehrft, to neweens neprata. Tai azumirkli, kur no bailigas gaidishanas wisi bes dwaſchas willshanas stahweja, isnahza Bernards un Mahrtinsh no mescha beesuma un tuhlt scho breesmigu skatu eeraudſija un tahs breesmas atfina. „Manš Deews, tas jaw ir leelherzogs!“ Mahrtinsh fauza un jaw ohtrā azumirkli winsch ar fawu flintu mehrkeja.

„Sehn, neschauj tatschu, tu jaw wari leelherzogam trahpiht!“ Bernards blahwa un peelega klahf, bet jaw bija par wehlu, laimiga jeb nelaimiga lohde bija jaw no stohbra isfuhfita. Kuilis palehza wareni us augfchu, aifsweda leelherzogu tahlu no fewim un — bija pagalam.

Lai nu mani mihslee lasitaji pajchi to pahrdohma, kahdu eewehroschannu schis notikums us klahtbuhdameem kungeem un dsinejeem fajehla, kad wini fawu jaw nahwes breesmās buhdamu lohfi mihslotu semes-tehmu tagad til peepeschi isglahbtu redseja; man truhst wahrdū, ar ko schis tagadejas juchanas spehlu aprakstihf. Weenu azumirkli leelherzogs guleja ka apreibis us semi; bet kamehr pee wina klahf steigdamees jaksbeedri winam peenahza, winsch lehza atkal kahjas un peerahdija zaur tam, ka winsch nemaf nebija eewainohfs.

„Das bija welna jahjeens, kahds man wehl wifā manā muhschā naw preekshā nahjis,“ winsch teiza us klahf peenahfdameem kungeem, „fawu un pateizibu Deewam, ka es no swehra walā esmu! Man bija ta, ka kad es jaw us pafchu eli jahtu!“ Kad wisi klahtbuhdamee no tam bija pahfleezinajufchees, ka leelherzogs nebuht nebija eewainohfs, tad wini wisi til skali isfauza fawu urah! ka kad wisi mescha-kuhli wineem to palihdsetu faukf.

„Labi, labi, mani kungi,“ leelherzogs rumaja tahlaf, winu preeku remdedams; „un kad juhs mani mihslojat, tad ne-aifmirstat tam kungam debesis par manu isglahbshannu pateikt. Bet kurfch tad tas bija,“ winsch mescha-kungam prafija, „kuru Deews par manu glahbeju bija isredsejis?“

„Schē winsch wehl stahw, zeenigs leelherzogs!“ meschakungs fajija, „tas ir tas pats sehns, kura til smulti isbahſtee putni jaw schorihf zeeniga leelherzoga usmanibu us fewim greefa.“

„Waj tam sehnam tas meistera schahweens ir isdewees? Nu taifnibu fakohf, es schodeen peedshmoju brihnishkligas leetas! Sauzat man to sehnu, mescha-kungs. Man tatschu jaw tagad wajaga par fawu dsihwibas glahbshannu winam pateiktees. Kas sin, kas bes wina buhtu warbuht notizis!“

Mahrtinsh stahweja wehl tai pafchā weeta, no kuras winsch fawu meistera schahweena bija taifjis. Winsch nemaf nebija no fawas weetas kustejees, bet tikai kuhfjois, kas tur beidsot no ta schahwenu isnahks. Bernards bija us winu teizis: „Sehn, tu esi labi trahpijis, nu ir tawa laime panahfta!“ bet winsch neneeka nebija dsirdejis. Tikai mescha-kunga faulshana winu atkal pee fajehgshanas atweda, un winsch stehdsahs pee teem augstajeem kungeem. Leelherzogs nahza winam preti, lika winam rohku us galwu, no kuras Mahrtinsh ar gohdbijashannu zepuri noxehmis bija, un semes tehws fajija:

„Es tew pateizohs, sehns, jo to man esi tagad dsihwibu glahbis. Das kungs lai tewi swehti par scho meistera schahweenu un lai tew labi klahjahs wirs semes! Ka tewi fauj?“

„Mahrta Bruhns,“ bija ta pusbailiga atbilde.
 „Mahrta, kur tev tahda duhscha us schauschanu gadijabs?“
 leelherzogs prasija tahlak.

„Es to nesinu,“ sehs atbildeja, „bet tas man ta nahza
 preefschâ, ka kad man waijadsetu schaut.“

„Waj tad tu skaidri sinaji, ka tu to kuili trahpisi? waj
 tew ne-eeschahwahs tahs dohmas prahta, ka tu waretu man
 warbuht trahpiht?“

„Ne, us tam es nebuht nedohmaju,“ skaneja Mahrta
 weenteesiga atbilde? „To es ari dohmaju. Kad tu buhtu
 jahzis ilgi dohmaht, tad tu nemas pee schauschanas nebuhtu
 nahzia. Nu usklaufees: Schowakar, kad es esmu no jaks
 pahrnahzis, tad nahz tu ar sawu tehwu us mescha-kunga
 muischu. Man jums abeem kas jafata. Un ta apdohmajees
 lihds tam laikam, ko tu few wiflabaki gribetu wehletees; un
 to tad tu man wakara faki. Un nu atkal us jakti, juhs
 kungi! Mehš schodeen gan zeram, ka wehl wairak tahdu swehru
 nokausim, bet waijaga til drusku fapratigakeem buht.“ Ar
 scheeem wahrdeem leelherzogs kahpa atkal sirgam mugura un
 dewa pawehli jakti atkal eefahkt.

„Eij us mahjahm, sehn, un isstahsti faweem wezakeem no
 fawa warena schahweena un sawas laimes!“ teiza winam
 mescha-kungs.

Mahrta schaidis us mahjahm. „W! zil pilna bija wina
 sirds no ne-isteizamas laimes! Wina weeniga wehleschanahs
 bija peepildischanai tuwu, un wifs, ko winfch no mihta Deewa
 klusâ kambariti bija luhdsis, to winfch tagad wareja ar pil-
 nahm rohlahm nemt.“

„Ar Deewu, grahmatu seeschana, tu mani nekad wairs
 atpakal neredseji! Es eeschu us Schwerini, mahzschohs un
 palifschu par jehgeri.“ Ta winfch sawa sirdi gawileja un
 kad winfch us mahjahm nahza, tad winfch newareja ne
 wahrdus atraht, to brihnifchligu gadijumu isteikt. Kad
 winfch beidsiht sawu stahstu bija beidsis, un wehl par
 ohtru reisi leelherzoga beidsamns wahrdus peeminejis, tad
 winam tehws prasija:

„Nu, ko tad tu gribi luhgt?“

„Waj tu wehl to wari prasiht, tehws?“ mahte teiza.
 „Bet es tomehr dohmaju, ka tu tam sehnam wairs preti
 nebuht?“

„Manis dehl winfch war ar tagad par jehgeri palikt,“
 tehws atteiza. „Es negribu par tahdu buht, kas pret to
 debesu Tehwu kazo, un tas man tagad ta ari rahdahs, ka
 kad Deews pats te buhtu peepalihdsseis. Bet, Mahrta, ta-
 gad us tewi leelherzoga azis luhkohs un tas augstais kungs
 nems aridsan pee tam dalibu, ko tu dari un strahda. Ne-
 dari tikai ta, ka winfch ar nizinafchanu no tewis nogreeschahs,
 ka no tahda, kas wina laipnas usmanibas naw wehrt.“

„Es dari schu, zil ware schu,“ atbildeja Mahrta, „un
 luhg schu to kungu, lai winfch man palihds.“

Ta deena bija familjai brihnum gara; tahs stundas lihda,
 ka gleemeschi. Beidsiht tatschu deenai ari bija gals, ka wi-
 fahm zitahm deenahm, un jehgeri pahrnahza mahja. Wini
 bija dikti pulka schahwufchi un ihpafchi leelherzogs bija lohti
 lihgmis. Meisters Bruhns bija sawus basnizas swahrkus
 apwikis, kuri wehl par muhsu Mahrta wezaki bija, un
 gahja ar sehnu us mescha-kunga muischu. Leelherzogs redseja
 winus zaur lohgu nahlam un dewa pawehli, winus tuhlin
 elajst. Muhsu masters til dsili paklanijahs, ka wisi klah-

buhdamee kungi par tam sahka smihneht. Mahrta schu darija
 tapat, ka winfch to tagad no sawa tehwa redseja.

„Waj juhs efat masters Bruhns?“ leelherzogs winu
 usrunaja.

„Ja, leelherzoga kungs,“ bija ta atbilde.

„Juhs jaw efat maktigu dehlu isaudstinajufchi, mans mi-
 lais masters.“

„Wehl winfch naw nekas, leelherzoga kungs, un kad
 Deews sawu schelastibu nedohs, no wina ar nekas ne-isanfks.“

„Esmu jaw dsirdejis, ka winam ar wifseem faweem mei-
 stereem lohti ehromota nelaimie ir bijufe. Kapehz tad juhs
 winam nelahwat par jehgeri palikt? W! tam winam efoht
 luste, ka es dsirdeju, un ismaniba ari, ka es to schodeen
 pats redseju.“

„Ka ta schauschana ween tikai buhtu, tad gan, bet tee
 augsti kungi pagehr no jehgereem ari wehl dauds ko zitu, un
 kad nu winam tas zits truhkst, tad jaw Juhs, leelherzoga
 kungs, winu ne sawa muhscha deenesta nebuhtu nehmu schi.
 Tapehz es ari tam esmu ar kahjahm un rohlahm preti stih-
 wejees un gribejis no wina weenu labu amatneeku list
 ismahzihst.“

„Neprafchus es gan newaru deenesta nemt, meister, tur
 jums ir taisniba, bet kad es nu no juhfu sehna weenu labu
 jehgeri gribu ismahzihst, kas pehzal ari par mescha-kungu war
 palikt, ko tad juhs fazitut?“

„Tad es Deewam pateifschu ar sirdi, muti un rohlahm
 un luhg schu, lai winfch to sehnu pasarga no grehkeem un
 wifa launa, ka leelherzoga kungs weenumehr ar winu waretu
 buht meera.“

„Labi, meister,“ leelherzogs fazija weenteesigi, „ta, tas ir
 riktigi, to tikai ne-aismirstat. Un nu mehš efam skaidribâ.“
 Un us Mahrta greesdamees winfch fazija: „Tu man wari
 wehl tawu mihtako wehleschanahs sinamu dariht, sehn, ka es
 tew schorihst teizu. Nu, teiz til drohschi!“

„Kad es waru par jehgeri palikt, tad es wairak neko ne-
 sinu few wehletees,“ Mahrta atbildeja.

„Kad ta ir tawa mihtako wehleschanahs, tad mehš jaw to
 efam ispidbijufchi,“ leelherzogs atbildeja mihligi, „un tew at-
 lauju wehl weenu wehleschanahs man preefschâ zelt, ko tu
 labpraht gribetu, lai tew ispiditohs.“

Mahrta nesinaja wairs, ko winam buhtu luhgt un zeeta
 tamdehl klusu.

„Ko kad winfch waretu wairak wehletees,“ tehws fazija
 wina weeta, „warbuht kad winfch gribetu to leelo juhku is-
 bahst, ko winfch schodeen ir schahwis.“

Leelherzogs smehjahs sirsnigi pahr meistera eedohmu un
 peemineja, ka winfch winam to labpraht schlinkojohst. „Bet,“
 to winfch teiza turklahkt, „es esmu gaidijis, ka sehns preefsch
 faweem wezakeem ari ko wehletehs. Es, sinu, meister, ka jums
 ar wifu juhfu tschaklibu ari lohti grubti nahlahs sawu sa-
 miliju ustureht. Es juhs gan bagatus nedarifschu, jo bagatiba
 neweenu laimigu nedara, bet juhs warat katru gadu schini
 mehnescha deena no rentejas few list 100 dahlderus ismal-
 fahkt, til ilgi, kamehr juhs jeb juhfu seewa dsihws; ar to es
 jums drusku gribu palihdscht un jums juhfu ruhpes pehz
 pahrtikas kaut zil ne zil pamasinahkt. Un nu lai tas kungs
 fwehti un aplaimo juhs un wifu juhfu familiju.“

Meisters Bruhns gribeja pahr scho leelu schelastibu sawu
 pateizibu isfajihst, bet winfch us diwejadu wihsi no tam tila

aiflawets pirmâ fahrtâ palika wina azis flapjas un wina balsâ winam nepaklawija, un tad, kad leelherzogs wina nodohmu manija un tahs leelahs afaras pahr wahjeem waigeem ritam redseja, tad winfch fazija:

„Es sinu, ko juhs gribat teikt, meister; zeeschat tikai klufu. Gita us mahjahm un pateizat tam debesu tehwm, jo winam tikai fchihâ deenas gohds peeder.“

Muhfu meisters bija ar to atlaists un dewahs far sawu dehlu us mahjahm. Laimigalus zilwekus, kâ Bruhna familiju, tagad gan nekur wairal newareja useet. Mahrtinfch tagad drihstseja sawâ mihtafajâ amatâ eestah, jo wisi kawekli, kas tam lihds fchim bija zelâ stahwejuschi, bija nejauschi atzelti,

un meisters wareja us nahkamibu bes behdahn luhkotees; 100 dahlderu bija preelsh wina leels naudas gabals, ko winfch ar sawu adatu til ahtri newareja wis fapelnih. Sirbs pahrluhda wineem no preela un pateizibas un no wifu gihnjeem tikai preela un laimes starini atspihdeja, ko wini fchodeen til bagatigâ un pilnâ mehrâ bija bandijusch.

Kad nu es wehl peeminu, kâ Mahrtinfch ir tizis brangs jehgeris un kâ wina wezati ir tad wehl winu drihstseja apmekleht, kad winfch zaur leelherzoga schelastibu bija palizis jaw par leelu mescha-lungu, tad es esmu wifu istahstijis, kas bija stahstams un waru saweem lasitajeem „Ar Deewu!“ teikt.
Lattweeschu walodâ tulkojis G. Silberts.

Gradi un seedi.

Mahloni.

Tanis laikds, kur wehl nebija gaisa-fugu jeb lustbaloni diwi gudrineeki, brahli buhdami, gudroja pahr gaisa fugeem. Wini sawâ dsitâ pehtifchanas gudriba bija eewehrojusch, kâ mahloni pa gaiseem lido, un tã tad to gala-spreedumu nokehra, prohti wini bija tahdu galu nospreedusch: „Ja mehs mahlonus mahzetum pataifih un tohs pataifijusch waretum maisâ eebahst, tad gaisa fugis buhtu gataws, jo mehs peefcetum laiwinu pee mahlonu maisa, kas tad laiwinu ar teem tur eefschâ buhdameem zilwekem gaisds pazeltu.“

Tã wini bija spreedusch un mahlonus kuhpinadami wini to mahlfu panahza, kâ gaisa fugi buhtu taifami.

Masak mums wehrâ leekams, kâ gaisa fugus isgudrojusch, bet jo wairal mums eewehrojama ta buhfchana, kâ leeli gudrineeki, dabas pehtitaji un brahli mahlonus par til swarigeem jeb weegleem atsinusch, kâ tohs fahlfusch taifih, un tas ari bija pareisi, jo mahloni ir teefcham mahloni, to sin katrs bes ween teem, kas alli dsimusch jeb stulbi tikusch, bet to katrs nesin, kahda eefpehja ir mahloneem muhsu fadsihwê. Tahdeem nesinatajeem nu pastahstijim fchi-to: Kahds pazehlâhs mahlonds un tam apfkurba galwa; zitam kahdam to redsoht peemetahs reibulis, tã kâ winu abu draugeem to redsoht tahds fkurbulis usbruka, kâ teem sahka galwa us leiju fliht un kahjas gaisâ zeltees. Kumedinjch gataws: pasaule pawifam bija wineem pahrewehriufchs. Apfkurbuscheem gaisa-kahjneekem bija radufchs pawifam zitada gudriba, wini nu istahstija, kâ wifs esohht tihra aplamiba, pehz kam mehs zenschamees un ko mehs zihamees eeguhht, un tã tad notika, kâ wineem palika aplamiba un ziteem winu bijuschâ zentiba un zihtiba.

Tahda gaisa-kahjneeku aplamiba tikai bija zehlfufchs no mahloneem un kamehr mihta faules mahmina mahlonus neisflidinhahs, tamehr fkurbulis nesudih; tapehz mihta faules mahmina, atspihdi mums drihs un apgaismo teem tumshahs galwinas, kas ziteem eedohmajuschees buht par wadoneem un laudim grib prahtus gaismoht!

Kad atnahs mums tee laiti,
Kur sudih mahloni,
Kur faulei spihdoht twaifi
Nisbehs un tumsoni?

Un kad tee laiti nahs, tad laudis neleelisees, bet strahdâhs; tad gudriba nebuhs naudas-kule, bet rahdih zetu laudim; tad gohdiba ne-ees deedeleht, bet dabuhs gohda krohnus; tad nerakstih wihri rakstus, kam raksti wehl jamahzâhs.

Tahmneekâ.

Johzini.

I.

A. Sakat mihtais lungs, kâ juhs efat fcho greeseenu gihmi dabujusch?

B. Bahrsdu desnoht.

A. Nu tad juhs ari tam lempim bahrsdas-dsinejam par ausi wilkat. Baj naw teeja?

B. Lai Deewa rohkâ! Es bahrsdas-dsinejam par to eedewu pudeli laba wihna.

A. Nu tad ari waijaga zilwekam ar engela firdi buht, tã kâ juhs. Ne, tas ir par daud!

B. Jums taifniba, — bet es pats few bahrsdu dsinu.

II.

Tehwê. Mans dehls, es newaru nemas fapraht, kur tu tahdâ ihjâ laikâ til daudf naudas esi lizis?

Dehls. Nu lizis jaw nekur ne-esmu, tikai istehrejis lihds pehdejam kapeitam.

III.

Kungs. Ko juhs fchê meklejat?

Bahrsdas-dsinejs. Es atnahzu, zeenigs lungs, jums bahrsdu dsiht.

Kungs. Man bahrsdu dsiht? Baj tad wezais Melnbahrdis fashlimis, kad winfch juhs fuhstijis sawâ weetâ?

Bahrsdas-dsinejs. Pateizohs par apwaizafchanohs, winfch pee labas wewelibas un winam glusch labi fahjahs; bet redseet zeenigs lungs: es wakar wina meitu apnehm par feewu un tã tad Melnbahrdis man wifu fcho eelu ar tahm tur dsenamahm bahrsdahn par puhru eedewa. Ta ir ta leeta.

P. Gr.

Zilweku pastahwigakahs mantas.

Skohlotajs (behnus pahrlaufchinadams praja): „Saki tu man Janzi, kuras ir zilweka pastahwigakahs mantas?“

Janzis. Dselsu pohdi, tohs newar til ahtri fapleht kâ mahlu pohduâ.

P. Gr.

Atbildedams redaktehs Ernst Plates.